

แนวทางการแก้ปัญหา 0 ร มส ด้วยวิธีการ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

ฝ่ายบริหารวิชาการ
โรงเรียนวังหลังวิทยาคม

โรงเรียนวังหลังวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

พระบรมราโชบายด้านการศึกษาในหลวงรัชกาลที่ 10

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระบรมราโชบายเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้

1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง - มีคุณธรรม
รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด-ชอบ/ชั่ว-ดี ปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบสิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิด สิ่งชั่ว และช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง
3. มีงานทำ - มีอาชีพ
การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษา ต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชน รักงาน ใฝ่งาน ทำผลงานสำเร็จ การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตร และนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีงานทำในที่สุด และต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว
4. เป็นพลเมืองดี
การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน ครอบครัว สถานศึกษาและสถานประกอบการ ต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี คือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศลให้ด้วยความมีน้ำใจ และความเอื้ออาทร

คำนำ

ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวังหลังวิทยาคม ได้จัดทำเอกสารแนวทางการแก้ปัญหา นักเรียนคิด 0 ร มส ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนในหลายปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน สามารถจบการศึกษาทั้งภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องนโยบายของสพฐ. ที่ต้องการให้นักเรียนมีโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางการศึกษา สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และตอบสนองต่อการพัฒนาการศึกษาเพื่อชุมชน สังคม เป็นการลดปัญหานักเรียนหลุดออกจากระบบ รวมถึงเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และผู้ปกครอง ด้วย

ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวังหลังวิทยาคม ขอขอบคุณคณะทำงานที่ได้ช่วยเหลือในการทำ เอกสารจนสำเร็จ และขอขอบคุณสพฐ.ที่จัดทำเอกสารแนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ไว้ให้เป็นแนวทางของโรงเรียนเพื่อดำเนินการต่อไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นแนวทางให้ครูและบุคลากรของโรงเรียนได้นำไปใช้ และแก้ปัญหานักเรียนที่ คิด 0 ร มส ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
พระบรมราชโองบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมา	1
กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ แผน นโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้อง	3
วัตถุประสงค์	5
เป้าหมาย	5
กลุ่มเป้าหมาย	5
คำนิยาม	6
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	7
ส่วนที่ 2 บทบาทและหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง	8
บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	8
บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	9
บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา	10
บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง	11
บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย	12
ส่วนที่ 3 แนวทางการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ	13
ขั้นที่ 1 พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา	13
ขั้นที่ 2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ	14
ขั้นที่ 3 จัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่น	14
ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	18
ขั้นที่ 5 นิเทศ ติดตามและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)	19
แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง	20
ภาคผนวก ก กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ แผน และนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้อง	25
1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54	25
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	25
3. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545	29
4. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	29

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
5. พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566	29
6. พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561	
แนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ	29
7. กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร การจัดการศึกษา พ.ศ. 2550	30
8. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	31
9. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	31
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	32
ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580	33
แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)	34
แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)	36
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)	38
กลยุทธ์การพัฒนา (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน)	40
แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579	43
การเทียบโอนผลการเรียน	45
แนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ	45
ภาคผนวก ข ตัวอย่างการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ	54
ขั้นที่ 1 รวมพลังทางการศึกษา	54
ขั้นที่ 2 เร่งค้นหา ติดตาม ช่วยเหลือ	54
ขั้นที่ 3 ร่วมจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ไร้รอยต่อ ตอบโจทย์ชีวิต	54
ขั้นที่ 4 เรียนรู้ร่วมกัน	56
ขั้นที่ 5 ภาควิเคราะห์ขยายทางการศึกษาหนุนเสริม	57
ขั้นที่ 6 ร่วมเติมเต็ม ต่อ ยอด	57
ภาคผนวก ก แนวทางการแก้ปัญหาให้นักเรียนติด 0 ร มส ของโรงเรียนวังหลังวิทยาคม	58
อ้างอิง	63

ส่วนที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่จัดไม่น้อยกว่าสิบสองปีและเป็นรากฐานการศึกษาที่สำคัญโดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 มาตรา 12 ระบุไว้ว่าให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือเด็กซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น เพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษาภาคบังคับ

การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เนื่องจากปัจจุบันเด็กไทยยังขาดโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา สะท้อนได้จากความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่มีอยู่ในระดับสูง เด็กได้เข้าเรียนไม่ครบทุกคน มีปัญหาการออกกลางคัน ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยในปีพ.ศ. 2566 พบว่า เด็กและเยาวชน อายุ 3-18 ปี (เทียบเท่าระดับชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ไม่มีข้อมูลในระบบการศึกษา จำนวน 1,025,514 คนคิดเป็น 8.4 % ของจำนวนประชากรช่วงวัยนี้ที่มีอยู่ทั้งสิ้น 12,200,105 คน ขณะที่เด็กกลุ่มเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา (กลุ่มยากจนและยากจนพิเศษ) มีจำนวน 1.5 ล้านคน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2566)

นอกจากมิติความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสการเข้าถึงแล้ว ยังมีมิติด้านความแตกต่างในเชิงคุณภาพของโรงเรียนในแต่ละบริบทพื้นที่ รวมถึงสภาพแวดล้อมและสภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละครัวเรือน ส่งผลต่อการเข้าถึงการศึกษายิ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ความสำคัญของปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาเป็นเรื่องที่กระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งในปัจจุบันและอนาคต รัฐธรรมนูญมาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 ในหมวดหมู่ที่ 9 กำหนดเป้าหมาย “ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม” พร้อมทั้งได้ระบุถึงสถานการณ์การพัฒนาของประเทศที่ผ่านมาไว้ว่า ครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น ส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม การศึกษาต่ำ และอัตราการพึ่งพิงสูง มีเด็กอายุ 6-14 ปี ไม่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ร้อยละ 17.2 เด็กจำนวนมากต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาเนื่องจากครอบครัวยากจน เมื่อขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและทักษะความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในอนาคตของเด็กจากครัวเรือนยากจนข้ามรุ่น ทำให้เด็กกลุ่มนี้ต้องเข้าสู่ตลาดแรงงานในฐานะแรงงานทักษะหรือแรงงานกึ่งมีทักษะเท่านั้น การหลุดออกจากระบบการศึกษาตั้งแต่ต้นทางชีวิตจึงสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นในระยะยาว

สมพงษ์ จิตระดับ (2562) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษามีความเสี่ยงที่จะเข้าสู่วงจรอันตราย 3 เรื่อง คือ (1) เป็นแรงงานรายได้ต่ำ (2) มีความเสี่ยงอันตรายต่อชีวิตและสุขภาพ การค้าประเวณี โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง และ (3) ยူอาชญากรที่ตกอยู่ในวังวนยาเสพติดและลักขโมย

จากสภาพปัญหาเหล่านี้ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2567 คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบมาตรการขับเคลื่อนประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout) โดยหนึ่งในมาตรการสำคัญคือการจัดการศึกษาและเรียนรู้แบบยืดหยุ่นมีคุณภาพ และเหมาะสมกับศักยภาพของเด็กและเยาวชนแต่ละราย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาและพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเองและในการขับเคลื่อนมาตรการนี้ คณะรัฐมนตรีเห็นควรให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาหรือเรียนรู้ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน หน่วยจัดการเรียนรู้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรทางศาสนา หรือหน่วยงานอื่นๆ มีส่วนร่วมดำเนินการ

จากนโยบายของคณะรัฐมนตรีและนโยบาย “เรียนดีมีความสุข” ของ พลตำรวจเอกเพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร่วมกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเครื่องมือ ความรู้ให้กับโรงเรียนทั่วประเทศนำไปประยุกต์ใช้และขยายผลตามบริบทที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของโรงเรียน ที่จะช่วยป้องกันการหลุดจากระบบ

การศึกษาของผู้เรียนที่มีข้อจำกัดในชีวิต ให้สามารถได้รับการศึกษา พัฒนาตัวเองได้อย่างเต็มศักยภาพและให้มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) และแผนการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม โดยไม่ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No One Left Behind) และหลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง(Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติกลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา สนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวมถึงกลุ่มผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล

รัฐต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้เพื่อให้เขาได้มีโอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ความคิด และปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคมหรือจัดให้เป็นพิเศษตามระดับความบกพร่อง นอกจากนี้บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษรัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถพิเศษเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษารูปแบบปกติอาจทำให้ไม่สามารถพัฒนามูลค่าดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับบุคคลเหล่านี้และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับการบริการทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน

กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ แผน นโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ แผนนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 1

กฎหมาย	คำสั่ง /ประกาศ	แผนที่สำคัญ	นโยบายที่สำคัญ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐	- คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑	ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐	มาตรการขับเคลื่อนประเทศไทยเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาให้กลายเป็นศูนย์ (Thailand Zero Dropout)

กฎหมาย	คำสั่ง /ประกาศ	แผนที่สำคัญ	นโยบายที่สำคัญ
พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่ แก้ไขเพิ่มเติม	- ประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปรับ ใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๓ สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	แผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)	นโยบายและจุดเน้นของ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕
พระราชบัญญัติ การศึกษาภาค บังคับ พ.ศ. ๒๕๔๕	หนังสือสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ที่ ศธ. ๐๔๐๐๖/ ๖๕๐๕๒ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๖ เรื่อง แนวปฏิบัติการ ส่งต่อนักเรียนในโรงเรียนที่ อยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาค บังคับเพื่อเข้าศึกษาใน สถานศึกษาสังกัดกรม ส่งเสริมการเรียนรู้ กรณี นักเรียนที่ออกจากสถานและ ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อใน ระบบโรงเรียน	แผนการปฏิรูป ประเทศ	นโยบายและจุดเน้นของ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕
พระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๐	หนังสือสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ที่ ศธ. ๐๔๐๐๖/ ๖๕๓๒ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๔ เรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาที่ ยืดหยุ่นด้วย ๑ โรงเรียน ๓ รูปแบบ สำหรับสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)	นโยบายการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

กฎหมาย	คำสั่ง /ประกาศ	แผนที่สำคัญ	นโยบายที่สำคัญ
พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. ๒๕๖๖		แผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๔	
พระราชบัญญัติ กองทุนเพื่อความ เสมอภาคทาง การศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑			
กฎกระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์และ วิธีการของราชการ การปฏิบัติงาน จัดการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๓			

ตารางที่ 1 กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ แผน นโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้องแนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและได้วิเคราะห์ไว้ในภาคผนวก ก

จากหลักการ แนวคิด กฎหมาย แผน นโยบายที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ข้อ 1 (5) มีอำนาจหน้าที่พัฒนานวัตกรรม ประสานส่งเสริม

สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ จึงได้จัดทำแนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น หลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนทุกช่วงวัย
2. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม ไม่หลุดออกจากระบบการศึกษาและจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและไร้รอยต่อ ตอบโจทย์ชีวิตสามารถเรียนจบการศึกษา มีทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่จำเป็นและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. สถานศึกษามีแนวทางการจัดการศึกษาที่หลากหลายและยืดหยุ่น ซึ่งเหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ ครอบคลุมทุกช่วงวัยของผู้เรียน เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม สอดคล้องกับการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน
3. ลดปัญหาเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา ผ่านการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน
4. สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของครอบครัว เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พร้อมรับการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน
5. สร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ชุมชน สังคม เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

กลุ่มเป้าหมาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. ผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันและเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่นใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนิยาม

การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ ผสมผสานทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างไว้รอยต่อ ตอบโจทย์ชีวิต ภายใต้การบริหารจัดการของโรงเรียนและให้มีความยืดหยุ่นทั้งด้านรูปแบบ วิธีการ จัดการศึกษา เนื้อหา หลักสูตร ระยะเวลา การวัดและประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ห้องเรียนโอกาสสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ หมายถึง ห้องเรียนที่จัดสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะเพื่อเปิดโอกาสให้เข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม

ผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ หมายถึง ผู้เรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาและโรงเรียนได้ ติดตามกลับมาเรียน หรือผู้เรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในการออกกลางคันสูงตามสภาพปัญหาและ สาเหตุต่าง ๆ หรือผู้เรียนที่มีความสนใจในการเรียนรู้ตามเป้าหมายชีวิตของตนเอง

เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา หมายถึง เด็กที่มีอายุอยู่ในช่วงวัยเรียนและเคยเข้าเรียนใน โรงเรียน แต่ต้องออกจากโรงเรียนไปกลางคัน ด้วยสภาพปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ และยังไม่ได้กลับ เข้ามาเรียนหรือศึกษาต่อทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคัน หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน แต่มีปัจจัยเสี่ยง สูงจากสภาพปัญหาและสาเหตุต่าง ๆ อาจต้องออกจากระบบการศึกษา ก่อนเรียนจบการศึกษา

เด็กตกหล่น หมายถึง เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับที่ยังไม่ได้เข้าเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงสภาพปัญหาและความต้องการ ของผู้เรียนเป็นสำคัญและใช้วิธีการที่หลากหลาย และมีความยืดหยุ่นทั้งเนื้อหา หลักสูตร เวลา การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่

การศึกษาที่ไว้รอยต่อ หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างรูปแบบการจัด การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้จัดการศึกษา ระดับการจัด การศึกษา หลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

การศึกษาที่ตอบโจทย์ชีวิต หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองโอกาส สภาพปัญหา ความต้องการตามชีวิตจริงของผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ ทักษะในด้านต่าง ๆ และสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ระบบนิเวศการเรียนรู้ หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหา หลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศห้องเรียน สื่อและแหล่งเรียนรู้ เวลาเรียน ครูผู้สอน เพื่อนนักเรียน

หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องให้สัมพันธ์กับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา ความต้องการและสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันและเด็กที่หลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่น ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและลดอัตราการออกกลางคันของผู้เรียน
2. ครูมีทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่นไว้รอยต่อ ตอบโจทย์ชีวิตและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
3. โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่นเพื่อสร้างโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษาให้ผู้เรียนอย่างเท่าเทียมและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่า
4. ภาาิเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นและใช้ทรัพยากรร่วมกัน และขยายผลในระดับพื้นที่และเชิงนโยบายอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๒

บทบาทและหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาตามมาตรา 15 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ให้เกิดความยืดหยุ่นไว้ร่อยต่อ ตอบโจทย์ชีวิตและให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุน ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ดังนี้

1. กำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กตกหล่นเพื่าระวังผู้เรียนไม่ให้ออกกลางคันและติดตามช่วยเหลือผู้เรียนที่ออกกลางคันหรือเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างชัดเจน
2. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศผู้เรียนเป็นรายบุคคล (DMC) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลกลางและเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อตัดสินใจเชิงนโยบาย
3. จัดทำคู่มือและแนวปฏิบัติการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ และสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
4. ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ ในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น
5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระดับนโยบายและพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น
6. ส่งเสริม สนับสนุนการประยุกต์ใช้ระบบการวัดและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียนระหว่างการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น และระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System)
7. ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณหรือทรัพยากรที่เอื้ออำนวยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียน ที่ดำเนินการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นที่มีความเหมาะสม
8. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและวิจัยการจัดการศึกษา เผยแพร่ขยายผลการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นที่ประสบความสำเร็จด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น รายงานผลการดำเนินงานและ

บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เพื่อป้องกัน ฝ่าละอองธุลีและติดตามช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคัน เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. นำนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติโดยจัดทำแผนปฏิบัติการและแนวทางการดำเนินงานป้องกัน ฝ่าละอองธุลีและติดตามช่วยเหลือเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา
2. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความตระหนักรู้มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่น
3. จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคัน เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่น เชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
4. คัดเลือกโรงเรียนแกนนำและส่งเสริมโรงเรียนที่มีความสนใจเป็นโรงเรียนนำร่องในการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่น เพื่อร่วมสร้างความรู้ความเข้าใจกับโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ส่งเสริม สนับสนุนโรงเรียนในสังกัดให้มีการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นด้วยรูปแบบที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบท ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ จัดสรรทรัพยากรให้ตามความเหมาะสม
6. ประสานงานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่ ในการจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริม สนับสนุน โรงเรียนที่จัดการศึกษาที่ยึดหยุ่น
7. ส่งเสริม สนับสนุนความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและงานแนะแนวของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
8. ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่น ด้วยการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเผยแพร่นวัตกรรมโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ
9. ส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่น เกิดการเรียนรู้ควบคู่กับการทำงานช่วยเหลือครอบครัวและฝึกปฏิบัติหรือเรียนรู้อาชีพต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ดูแล ประคับประคองจนผู้เรียนสำเร็จการศึกษา
10. ส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลในการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่น
11. ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ยึดหยุ่น สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ความต้องการของชุมชน และการนำแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่น

12. ส่งเสริม สนับสนุนรูปแบบแนวทางการวัดและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ระหว่างการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาศัย

13. นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น จัดทำ รายงานผลการดำเนินงาน เพื่อขยายผลและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

14. สร้างขวัญกำลังใจ ยกย่อง ชมเชย และเผยแพร่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา

สถานศึกษาจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ โดยคำนึงถึงความยืดหยุ่น เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาและเฝ้าระวัง ติดตามช่วยเหลือผู้เรียนไม่ให้ออกกลางคัน เด็กหลุด ออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. นำนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสู่การปฏิบัติในการพัฒนากลไกขับเคลื่อนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นตามบริบทของ โรงเรียน

2. ดำรวจ ตรวจสอบและจัดทำข้อมูลสารสนเทศผู้เรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน เด็กหลุด ออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นในเขตพื้นที่บริการ ด้วยการเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับ หน่วยงานอื่น

3. พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อ การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ตามมาตรา 15 พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมาย ระเบียบ แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

4. สร้างความรู้และความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและผู้เรียน เพื่อให้เห็นความสำคัญ ของการศึกษา ในการร่วมมือในการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

5. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยใช้ หลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น หลักสูตรบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ฯลฯ โดยคำนึงถึง สภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน บริบทของชุมชนและตามความพร้อมของโรงเรียน

6. พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ไร้รอยต่อ ตอบโจทย์ชีวิต ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ เป้าหมายของผู้เรียนแต่ละคนให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่กับ การทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัว

7. พัฒนาแนวปฏิบัติระเบียบการวัดและประเมินผลที่ยืดหยุ่น สอดคล้องกับรูปแบบ การจัดการศึกษาและศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน การเทียบโอนผลการเรียนระหว่างรูปแบบ การศึกษาต่างๆ ด้วยการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ที่เกิดจากการทำงานหรือการเรียนรู้ผ่าน

ชีวิตประจำวัน

8. พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแนะแนวด้านการศึกษา เพื่อติดตามดูแลช่วยเหลือผู้เรียนทุกกลุ่ม

9. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน

10. พัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ด้วยการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่องค์ความรู้ ขยายผลสู่โรงเรียนอื่นและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการสร้างโอกาสทางการศึกษา จัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ใช้ทรัพยากรร่วมกันและร่วมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

2. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น เพื่อสร้างขวัญกำลังใจอย่างต่อเนื่อง

บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เพื่อป้องกัน ฝ้าระวังผู้เรียนไม่ให้ออกกลางคัน เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของการศึกษาและมีส่วนร่วมสนับสนุนการเรียนรู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของบุตรหลานอย่างต่อเนื่อง

2. แจ้งข้อมูลของผู้เรียนให้โรงเรียนทราบ โดยให้ความร่วมมือในการสำรวจ ค้นหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา

3. มีส่วนร่วมกับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น และการเรียนรู้ตลอดชีวิตในกิจกรรมต่าง ๆ นอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจความถนัด เพื่อพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ

4. ฝ้าระวังติดตามและดูแลช่วยเหลือบุตรหลานที่มีพฤติกรรมเสี่ยงจะหลุดออกจากระบบการศึกษาและประสานความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. มีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยของบุตรหลาน

6. สนับสนุน ให้กำลังใจและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของบุตรหลานอย่างสม่ำเสมอ

บทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่าย

ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการสร้างโอกาสทางการศึกษาและเฝ้าระวังผู้เรียนไม่ให้ออกกลางคัน ติดตามช่วยเหลือเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยมีบทบาท ดังนี้

1. ร่วมสำรวจ ค้นหา เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นร่วมกับ โรงเรียน เพื่อจัดทำฐานข้อมูลติดตามช่วยเหลือดูแลให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา
2. ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามบริบทของชุมชนสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
3. ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ นอกห้องเรียนสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะตามบริบทของชุมชน เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอาชีพต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน ฯลฯ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
4. ร่วมวัดและประเมินผล การเทียบโอนความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
5. ร่วมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนทรัพยากร และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การช่วยเหลือดูแล ส่งต่อผู้เรียนให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาหรือฝึกทักษะอาชีพตามความสนใจของนักเรียนหรือพบผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน
6. ร่วมประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง สร้างกำลังใจ ให้คำปรึกษา แนะนำร่วมจัดการศึกษากับผู้ปกครองและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความเหมาะสม

ส่วนที่ 3

แนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสาน ระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ตามมาตรา 15 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษา มีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย สถานศึกษา อาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจัดทำแนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ เพื่อให้ โรงเรียนนำไปปรับใช้ตามบริบท ดังนี้

ขั้นที่ 1 พัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนพัฒนา ผู้บริหาร ครูและบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ตามบริบท ดังนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ความต้องการการพัฒนาตนเองและเลือกวิธีการที่เหมาะสมเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ดีของผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ตามมาตรา 15 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมและกฎหมาย ระเบียบ แผน นโยบายที่เกี่ยวข้องและแนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น
- 2) ออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการปฏิบัติจริง การ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผลให้มีความยืดหยุ่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้และทักษะการสำรวจ ค้นหา ติดตามช่วยเหลือและดูแลผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
- 3) ส่งเสริม สนับสนุนการเข้าร่วมสัมมนาและการประชุมทางวิชาการ ศึกษาดูงานโรงเรียน ต้นแบบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ โดยความร่วมมือ ของภาคีเครือข่าย
- 4) สนับสนุนการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อนร่วมงาน ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาตนเองด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเพื่อแก้ปัญหา ผู้เรียนที่เสี่ยงหลุดจากระบบ, เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่น อย่างต่อเนื่อง

6) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

7) สรุปผลการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาครั้งต่อไป

ขั้นที่ 2 พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ

การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเพื่อแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา เด็กตกหล่น ให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา โรงเรียนดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ดังนี้

1) ศึกษา สำรวจ ค้นหา เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่น (Thailand Zero Dropout) จากระบบ Thailand Zero Dropout และผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงที่อยู่ในระบบการศึกษา จากฐานข้อมูลระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (DMC) ระบบคัดกรองนักเรียนทุนเสมอภาค (CCT) ระบบสารสนเทศเพื่อหลักประกันโอกาสทางการเรียนรู้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัด สพฐ. (OBEC CARE) แพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่โรงเรียนใช้เป็นฐานข้อมูลในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และภาคีเครือข่าย

2) สำรวจ คัดกรองนักเรียนด้วยกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเครื่องมือที่หลากหลาย ในการรวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นฐานข้อมูล

3) เครือข่ายร่วมสร้างกลไกเชิงพื้นที่ ร่วมสำรวจ ค้นหา เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กตกหล่น โดยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และผู้เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นฐานข้อมูล

4) วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นฐานข้อมูลของโรงเรียน ตรวจสอบระบบฐานข้อมูล จัดทำระบบสารสนเทศของโรงเรียนสำหรับการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เชื่อมโยงฐานข้อมูล ผู้เรียนเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กตกหล่น ของโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

5) จัดทำแผนติดตาม ช่วยเหลือ ส่งต่อและดูแล ผู้เรียนเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กตกหล่นให้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบหรือรูปแบบอื่นตามบริบทและสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 จัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น

การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร

การนำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ตามความพร้อมและบริบทของโรงเรียน ดังนี้

- 1) นำกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐) มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ความต้องการ และบริบทของชุมชน ทั้งในส่วนของบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล
- 2) การปรับใช้หลักสูตรให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรเพิ่มเติมสาระความรู้ทักษะเฉพาะทางตามความถนัด ความสนใจและความต้องการและมุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะที่สามารถนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน
- 3) วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งด้าน ร่างกายจิตใจ ความรู้ความสนใจ เป้าหมายการเรียนรู้และความคาดหวังของผู้เรียน วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล จัดลำดับความสำคัญของความต้องการและนำข้อมูลไปพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ที่สอดคล้องกับผู้เรียน
- 4) ออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้/กิจกรรม เวลาเรียน พื้นฐานและเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับเกณฑ์การจบหลักสูตรและความสนใจ ความต้องการและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5) พัฒนาเนื้อหาหลักสูตรที่ยืดหยุ่น โดยนำมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ปรับใช้ให้เหมาะสมอาจจัดเป็นชั้นปี ช่วงชั้นหรือหลอมรวมบูรณาการเป็นกลุ่มประสบการณ์ ทั้งนี้ให้ครอบคลุมด้านความรู้ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมีความเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา ศักยภาพของผู้เรียนและบริบทของชุมชน
- 6) พัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามจุดเน้นเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพิ่มเติมจากสิ่งที่กำหนดในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางฯ เช่น หลักสูตรบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่น หน่วยบูรณาการ ฯลฯ
- 7) นิเทศ ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย อย่างไร้อยู่ตลอดเวลา ให้ความสำคัญของผู้เรียนให้เหมาะสมกับวัยและศักยภาพโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

2.1 หลักการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

- 1) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้
- 2) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 3) เชื่อมโยงบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ การเรียนรู้แบบองค์รวมและเรียนรู้ควบคู่กับการทำงาน
- 4) ใช้สื่อดิจิทัลและแหล่งเรียนรู้ทั้งแบบออฟไลน์และแบบออนไลน์และเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน
- 5) เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่าย เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และใช้ทรัพยากรร่วมกัน
- 6) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมออกแบบการเรียนรู้และเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง
- 7) ติดตาม ช่วยเหลือและดูแลผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 8) พัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

2.2 วิธีการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละบุคคลหรือรายกลุ่ม ดังนี้

- 1) การเรียนรู้แบบรายบุคคล ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ของตนเองตามความสนใจ ความต้องการและสภาพปัญหาในชีวิตจริง เรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานประกอบการ สื่อเทคโนโลยี กิจกรรมของชุมชนและบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ สรุปความรู้ นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพบกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
- 2) การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ตามแผนที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน เช่น การเรียนรู้จากสื่อออฟไลน์และออนไลน์ ใบงานที่ครูมอบหมาย จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ฯลฯ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่ม สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง หรือตามความพร้อมของผู้เรียนและโรงเรียน
- 3) การเรียนรู้แบบครูพบผู้เรียน ครูผู้สอนพบผู้เรียนที่บ้านหรือสถานที่ปฏิบัติงานด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายผ่านประสบการณ์จริงของผู้เรียน เพื่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้คำปรึกษา กระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและสร้างเครือข่ายส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเจ้าของสถานประกอบการ ครูติดตามความก้าวหน้า ประเมินผลและร่วมวางแผนการเรียนรู้กับผู้เรียนครั้งต่อไป สำหรับจำนวนครั้งในการพบนักเรียนให้คำนึงธรรมชาติของวิชา ความพร้อมของผู้เรียนและโรงเรียน
- 4) การเรียนรู้แบบโครงงาน เน้นความยืดหยุ่น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและความร่วมมือของเครือข่าย โดยครูส่งเสริมสนับสนุน สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่าน

โครงการหรือกิจกรรมที่สนใจหรือภาระงานประจำวัน บูรณาการกับรายวิชาต่าง ๆ และเชื่อมโยงกับชีวิตจริงและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างอิสระ ได้ศึกษาข้อมูล ลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน บันทึกข้อมูล นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำผลงานหรือความรู้ใหม่ไปใช้ประโยชน์ได้จริง ครูติดตามความก้าวหน้า พร้อมทั้งประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

5) การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลตามความพร้อม ครูส่งเสริมสนับสนุน ให้คำปรึกษา สร้างแรงบันดาลใจและร่วมออกแบบเนื้อหาที่ยึดหยุ่นกับผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น เรียนรู้รูปแบบออนไลน์และแบบออนไลน์ ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ครูติดตามความก้าวหน้าพร้อมทั้งประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

6) การจัดการเรียนรู้โดยสถานประกอบการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการทำงานและการมีรายได้ระหว่างเรียนตามความพร้อมและความสนใจ ครูส่งเสริมสนับสนุน สร้างแรงบันดาลใจ ด้วยการประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการร่วมจัดการเรียนรู้ ครูผู้เรียนและสถานประกอบการร่วมวางแผนการเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ผู้เรียนเรียนรู้ตามแผน โดยมีพี่เลี้ยง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ นำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบพบกลุ่ม ครูติดตามความก้าวหน้า พร้อมทั้งประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

7) นิเทศ ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อการประเมินประสิทธิภาพของวิธีการจัดการเรียนรู้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่องทั้งนี้วิธีการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีวิธีการอื่นที่โรงเรียนสามารถเลือกใช้ได้ตามความพร้อมและบริบทของผู้เรียน โรงเรียนและชุมชน

3. ด้านการวัดและประเมินผล

แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการเทียบโอนผลการเรียน สำหรับการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ให้สถานศึกษายึดตามแนวปฏิบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ดังต่อไปนี้

1) แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2) หลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

3) การประเมินตามสภาพจริง ครูประเมินการปฏิบัติงานหรือกิจกรรม หรือผลงาน/ชิ้นงานของผู้เรียน หรือสถานการณ์ที่เป็นจริง (Real Life) หรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง งานที่มีสถานการณ์ซับซ้อน (Complexity) และเป็นองค์รวม (Holistic) มากกว่างานปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้ทั่วไป ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การถามตอบ การสัมภาษณ์ บันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน

การตรวจแบบฝึกหัดและการบ้าน แฟ้มสะสมงาน ผลงาน/ชิ้นงาน ฯลฯ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน เพื่อนผู้เรียน สถานประกอบการ

4) การประเมินแบบต่อเนื่อง ประเมินผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอตลอดการเรียนรู้ และให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และถ่วงน้ำหนักคะแนนให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงบริบทของผู้เรียนที่มีพื้นฐานการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่แตกต่างและใช้ผลการประเมินปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

5) การสร้างเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric Assessment) สำหรับการประเมินความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์หรือผลงาน/ชิ้นงาน หรือการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ว่าต้องการวัดอะไร กำหนดระดับคุณภาพ และสร้างเกณฑ์การให้คะแนนที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ผู้เรียน สถานประกอบการ และผู้เกี่ยวข้อง

6) การเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน โดยพิจารณาการเทียบโอนจากเอกสารหลักฐานการศึกษา หรือหลักฐานอื่น หรือประเมินจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ของผู้เรียน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประเมินแฟ้มสะสมผลงาน การทดสอบมาตรฐาน การสอบปากเปล่า การปฏิบัติจริง เป็นต้น โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เทียบโอนผลการเรียนเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพื่อสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ดังนี้

1) ประสานความร่วมมือและสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล สถานีดำรง ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทีมสหวิชาชีพ สถานประกอบการ สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่น ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสมและบริบทของโรงเรียนเช่น การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum Of Understanding:MOU)

2) วิเคราะห์ภาระงานของหน่วยงานภาคีเครือข่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และนำมากำหนดเป็นภาระงานและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกัน ดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานตามความเหมาะสมเพื่อการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

3) ภาคีเครือข่ายร่วมออกแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ประกอบด้วยเครือข่ายที่เลี้ยงได้แก่ โรงเรียนต้นแบบร่วมออกแบบจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น เครือข่ายศูนย์การเรียนรู้ที่จัดการศึกษาตามมาตรา 12 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เครือข่าย

มหาวิทยาลัย เครือข่ายอื่น ๆ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) และร่วมพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเครือข่ายเชิงพื้นที่ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทีมสหวิชาชีพ สถานประกอบการ สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมจัดการศึกษา แบ่งปันและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ร่วมสำรวจ ค้นหาและจัดทำฐานข้อมูล พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อช่วยเหลือ ดูแล และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง

4) สื่อสาร ประชาสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นร่วมกัน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จัดตั้งกลุ่มไลน์ เว็บไซต์ ฯลฯ

5) ร่วมนิเทศ ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบประเมินความพึงพอใจ แบบติดตาม ประเมินผล ฯลฯ เป็นการร่วมสร้างแรงบันดาลใจ ยกย่องชมเชยอย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 5 นิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

การจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีการผสมผสานเชื่อมโยง รูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย การนิเทศ ติดตามจึงเป็นการใช้กลไกของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1) สร้างความเข้าใจ จุดประกายความคิด สร้างความเชื่อมั่นและกำหนดเป้าหมาย ในการนิเทศร่วมกันในการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่น

2) จัดทำแผนการนิเทศเชื่อมโยงกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) กำหนดปฏิทินการนิเทศ กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ และพัฒนาเครื่องมือการนิเทศให้มีความเหมาะสมกับการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่น

3) ดำเนินการนิเทศ ติดตาม เป็นการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้เรียน และเครือข่าย

4) ผู้นิเทศบันทึกข้อค้นพบจากการนิเทศ ติดตาม ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย ทันสมัย และรวบรวมข้อมูลและสรุปผลมีการบูรณาการข้อมูลสามารถนำข้อมูลไปใช้ร่วมกันได้

5) นำผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผล เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและเครือข่าย เพื่อเติมเต็ม ต่อยอดอย่างสร้างสรรค์ร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาความเข้มแข็งเกิดเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

6) สรุปบทเรียนที่ได้รับ สะท้อนกลับการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นและพัฒนาเป็นวิธีการปฏิบัติที่ดี(Best Practice)

7) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และขยายผล สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

การจัดการศึกษาที่ยึดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ตามขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น ยังมีแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การรับผู้เรียน

- 1) กำหนดนโยบายและคุณสมบัติของผู้เรียน จัดทำปฏิทินการรับสมัครประชาสัมพันธ์ ให้คำปรึกษาก่อนสมัคร
- 2) การรับผู้เรียนให้โรงเรียนดำเนินการตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละปีการศึกษา เรื่อง นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) กรณีที่โรงเรียนมีความจำเป็นต้องแก้ปัญหาช่วยเหลือ ดูแลเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนให้นำเสนอเหตุผลความจำเป็นต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

2. การจัดการตารางเรียนสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

- 1) สร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมวางแผนเวลาเรียนที่ยืดหยุ่นสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ตามบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน
- 2) สำรวจ/วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ข้อจำกัดด้านต่าง ๆ เช่น เวลา ความรู้พื้นฐานและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน
- 3) จัดตารางเรียนรู้แบบพบกลุ่ม กำหนดเวลาที่เหมาะสม อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน (เวลา 08.00 - 16.00 น.) หรือตามบริบทและความพร้อมของโรงเรียน ผู้เรียนเพื่อให้เรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ เพิ่มเติม
- 4) จัดตารางเรียนเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลโดยกำหนดช่วงเวลาให้เหมาะสมกับธรรมชาติวิชาและบริบทของผู้เรียนหรือจัดเวลาการเรียนรู้แบบบล็อกหรือจัดการเรียนแบบโมดูลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง บูรณาการเกี่ยวกับทักษะชีวิต ทักษะอาชีพและทักษะวิชาการหรือตามบริบท ตามความพร้อมของโรงเรียน ผู้เรียนและชุมชน
- 5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วมออกแบบตารางเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ตามบริบทของชุมชน
- 6) จัดตารางเรียนที่เอื้อต่อการสะสมหน่วยกิตหรือเทียบโอนผลการเรียน
- 7) สื่อสาร สร้างความเข้าใจการจัดการตารางเรียนกับครู ผู้ปกครอง ผู้เรียนและชุมชน

3. การนับเวลาเรียน

- 1) การนับเวลาเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย ปีการศึกษา การเปิดและปิดสถานศึกษา 2549
- 2) การนับเวลาเรียนการจัดการเรียนรู้ตามโครงสร้างเวลาเรียนพิจารณาจากวิธีการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การเรียนรู้จากสถานประกอบการ การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ และเอกสาร/หลักฐาน โดยคำนึงถึงจำนวนชั่วโมงจากชิ้นงาน/ผลงาน/การดำเนินชีวิตประจำวัน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และแบบบันทึกการเรียนรู้ สถานประกอบการ ฯลฯ
- 3) สื่อสาร สร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้เรียนสถานประกอบการ ฯลฯ เกี่ยวกับเวลาเรียนของผู้เรียน

๔. การเปิดห้องเรียนโอกาสสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การเปิดห้องเรียนโอกาสสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ดังนี้

1) สำรวจ วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเปิดห้องเรียนโอกาสสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

2) นำเสนอข้อมูล เหตุผล และความจำเป็นในการเปิดห้องเรียน และขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

3) เสนอเรื่องการเปิดห้องเรียนโอกาสไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพร้อมเอกสารประกอบ เช่น สำเนารายงานการประชุมและความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับทราบ

4) ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจการเปิดห้องเรียนโอกาสสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะให้ผู้เรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

5) พัฒนาระบบนิเวศการเรียนรู้ จัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหา หลักสูตร วิธีการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศห้องเรียน สื่อและแหล่งเรียนรู้ เวลาเรียน ครูผู้สอน บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องให้สัมพันธ์กับการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน

6) นิเทศ ติดตามและประเมินผลความก้าวหน้า ปรับปรุงพัฒนาห้องเรียนโอกาสให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

กรณีโรงเรียนที่มีความประสงค์จะไม่ขอเปิดห้องเรียนโอกาสสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถจัดให้เรียนในห้องเรียนปกติหรือด้วยวิธีการอื่นตามความพร้อมของโรงเรียน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

การตั้งชื่อห้องเรียนโอกาสสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะโรงเรียนสามารถตั้งชื่อได้ตามความเหมาะสมและบริบทของโรงเรียน เช่น ห้องเรียนเสมอภาค ห้องเรียนระบบ 2 ห้องเรียนแห่งโอกาส ห้องเรียนบวรสร้างโอกาสและห้องเรียนสร้างโอกาสหลานย่า ฯลฯ

5. หลักเกณฑ์การพิจารณาการเปลี่ยนห้องเรียนของผู้เรียน

1. กรณีผู้เรียนที่เรียนในห้องเรียนปกติแต่มีความประสงค์จะเปลี่ยนไปเรียนในห้องเรียนโอกาสสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

1) โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการเปลี่ยนห้องเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนโรงเรียน หัวหน้างานแนะแนว หัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน งานแนะแนวหรือตามบริบทของโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่พิจารณาการเปลี่ยนห้องเรียนและประเมินความพร้อมของผู้เรียน สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่

3) โรงเรียนกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของผู้เรียนที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนจากห้องเรียนปกติไปเรียนในห้องเรียนโอกาส เช่น ผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงมีแนวโน้มออกกลางคันสูงมีปัญหาและความจำเป็นของครอบครัว ต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน รายได้ไม่เพียงพอ ปัญหาสุขภาพป่วยเรื้อรังหรือความพิการ ปัญหาพฤติกรรมและการปรับตัวไม่ได้ สมรสก่อนวัยอันควรหรือท้องในวัยเรียน ผู้ปกครองไม่ใส่ใจ ไม่มีผู้ดูแล หรือสาเหตุอื่น ๆ ที่ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนในระบบจนจบการศึกษา

3) ผู้เรียนที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนห้องเรียนจากห้องเรียนปกติไปเรียนในห้องเรียนโอกาส สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะต้องยื่นคำร้องต่อโรงเรียน โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร

4) คณะกรรมการพิจารณาการเปลี่ยนห้องเรียนและลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเพื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ และความจำเป็น รวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณา

5) คณะกรรมการพิจารณาการเปลี่ยนห้องเรียน ดำเนินการแล้วแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เรียน และผู้ปกครองผู้เรียนทราบ

6) ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของ ครู ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง

2. กรณีผู้เรียนที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนจากห้องเรียนโอกาสเข้าเรียนในห้องเรียนปกติ ต้องมีคุณสมบัติพื้นฐาน เช่น มีความพร้อมสามารถไปเรียนได้ทุกวันตามที่โรงเรียนกำหนดและปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ โดยได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ให้คณะกรรมการพิจารณาการเปลี่ยนห้องเรียนดำเนินการตามข้อ (๓) ข้อ (๔) และข้อ (๕)

3. สำหรับเด็กตกหล่นและเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาที่โรงเรียนติดตามกลับเข้ามาเรียนใหม่ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในห้องเรียนปกติหรือห้องเรียนโอกาสกลุ่มเป้าหมายเฉพาะได้ตามความสนใจและความพร้อมของตนเอง

6. การจบการศึกษาและเอกสารหลักฐานการศึกษา

การจบการศึกษาสำหรับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียด ดังนี้

1. ระยะเวลาการจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขึ้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2546

2. เกณฑ์การจบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ยึดหลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ดังนี้

2.1 ระดับประถมศึกษา

1) ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะปรับใช้

2) ผู้เรียนมีผลการประเมินรายวิชา/กลุ่มประสบการณ์ ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

1) ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หรือมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กลุ่มเป้าหมายเฉพาะปรับใช้

2) ผู้เรียนมีผลการประเมินรายวิชา/กลุ่มประสบการณ์ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผ่านเกณฑ์การประเมินตาม ที่สถานศึกษากำหนด

3. สถานศึกษาสามารถอนุมัติการจบการศึกษาได้ เมื่อผู้เรียนมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์จบ การศึกษา สามารถอนุมัติการจบให้ผู้เรียนได้ตลอดปี โดยควรคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของผู้เรียน เป็นสำคัญ ตามแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. เอกสารหลักฐานการศึกษา ประเภทที่ 2 คือ เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษา กำหนด ซึ่งเป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียน ระเบียบสะสม ใบรับรองผลการเรียน และเอกสารอื่นๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้ ให้สถานศึกษา จัดทำเอกสารให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษายึดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

ภาคผนวก ก

กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ แผนและนโยบายสำคัญที่เกี่ยวข้อง

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54

รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแล และพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความ ต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริม ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกัน ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมี หน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้ มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการ จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ การดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตาม แผนการศึกษาแห่งชาติด้วย

การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับ การศึกษา ตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการศึกษาตามความถนัดของตน

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ความเข้าใจออก งามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การ สร้างสรรค์จรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“การศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา

“การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษา ในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

“สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายความว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
 มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

- (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
- (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

มาตรา 15 การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

- (1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
- (2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
- (3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ

หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษา ดังต่อไปนี้

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(3) ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
 - (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
 - (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
 - (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ
 - (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
- มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ
- มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบความรู้ไป ในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวาระหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย
- มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตาม วัตถุประสงค์ในวาระหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
- มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคล ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล

ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม
สำหรับหลักสูตรการศึกษาระดับอุดมศึกษา นอกจากคุณลักษณะในวรรคหนึ่ง และวรรคสอง
แล้วยังมีความมุ่งหมายเฉพาะที่จะพัฒนาวิชาการ วิชาชีพชั้นสูงและการค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนา
องค์ความรู้และพัฒนาสังคม

3. พระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545

มาตรา 12 ให้กระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น และสถานศึกษาจัดการศึกษาเป็นพิเศษสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ
สติปัญญา อารมณ์สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือเด็กซึ่งไม่
สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส หรือเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับ
การศึกษาภาคบังคับด้วยรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม รวมทั้งการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ
บริการและความช่วยเหลืออื่นใดตามความจำเป็น เพื่อประกันโอกาสและความเสมอภาคในการ
ได้รับการศึกษาภาคบังคับ

4. พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

มาตรา 22 การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ไม่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ
และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

มาตรา 63 โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว
ให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่
เหมาะสมความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ตามหลักเกณฑ์
วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

5. พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566

มาตรา 7 การเรียนรู้ตลอดชีวิตมีเป้าหมายเพื่อจัดให้มีระบบกระตุ้น ชี้นำ หรืออำนวยความสะดวกด้วยวิธีการใด ๆ ใ้บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในเรื่องที่ตนสนใจ
หรือตามความถนัดของตน สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทได้ในเวลาใด ๆ ที่ตนสะดวกโดย
ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายเกินสมควร และเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวาง รู้เท่าทันพัฒนาการของโลกอย่าง
ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งนำความรู้ไปเติมเต็มชีวิตให้แก่ตนเองหรือเกิดประโยชน์ต่อสังคม โดย
อาจได้รับการรับรองคุณวุฒิตามความเหมาะสมด้วยก็ได้

6. พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561

มาตรา 3 ได้ระบุไว้ว่า “ความเสมอภาคทางการศึกษา” หมายความว่า การที่ประชาชน
มีสิทธิที่จะได้รับและเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง โดยให้ความช่วยเหลือ
ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพ
และประสิทธิภาพครู

“ความเหลื่อมล้ำในการศึกษา” หมายความว่า ความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา อันเนื่องมาจากคุณภาพหรือมาตรฐานของสถานศึกษา คุณภาพ หรือประสิทธิภาพของครู หรือฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม

หมวด 1 การจัดตั้งกองทุน

มาตรา 5 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกว่า “กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม เพื่อให้เด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย
- 2) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนเงินและค่าใช้จ่ายให้แก่เด็กและเยาวชนซึ่งขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส และผู้ด้อยโอกาส จนสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3) เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพื้นฐานและศักยภาพที่แตกต่างกัน
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาหรือพัฒนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตได้
- 5) ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษา เพื่อให้มีการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสามารถรู้และพัฒนาได้ตามความถนัดและศักยภาพของตน
- 6) ดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย หรือค้นคว้าแนวทางในการพัฒนาครู ให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีความรู้ และมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาโดยมีแรงจูงใจที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมหรือสนับสนุน ให้มีการจัดตั้งสถาบันต้นแบบในการผลิตและพัฒนาครู
- 7) ดำเนินการหรือจัดให้มีการศึกษา วิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา

7. กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550

ข้อ 1 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน

8. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการปรับใช้หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ปัจจุบันการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมีความแตกต่างในมิติที่สำคัญ คือ

1. การศึกษาเฉพาะทางที่มีจุดเน้นพิเศษ เช่น กีฬา นาฏศิลป์ ปรัชญาธรรม ฯลฯ
2. การศึกษาที่มีแนวคิด ปรัชญา จุดมุ่งหมายต่างไปจากการศึกษาในระบบ ต้องการ การศึกษาแบบก้าวหน้า (Progressivism) การศึกษาทางเลือก (Alternative Education)
3. การศึกษาที่สนองต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางธรรมชาติศักยภาพ ฐานะความเป็นอยู่ พื้นเพภูมิลาเนา เช่น เด็กที่มีความสามารถพิเศษมีความถนัดเฉพาะทาง เด็กพิการ เด็กในภาวะ ขาดลำบาก เด็กในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร เด็กไร้สัญชาติ เป็นต้น

การศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เป็นการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างในด้าน เป้าหมาย การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน รวมทั้งการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไป ตามปรัชญา จุดเน้น หรือศักยภาพ และความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน การศึกษาจะต้องจัด ให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการ และความจำเป็นเพื่อให้ผู้เรียนมีความสุข และเกิด การเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

ลักษณะการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ในปัจจุบันการจัดการศึกษาสำหรับ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะในประเทศไทย มีหลากหลายลักษณะ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นการศึกษาในระบบ

- โรงเรียนในระบบที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาหรือการจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่าง จากโรงเรียนส่วนใหญ่ทั่วไป เช่น โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนสัตยาไส การศึกษาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ ผู้ด้อยโอกาส ฯลฯ

- โรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะทางหรือมีจุดเน้นเป็นพิเศษ เช่น โรงเรียนเตรียมทหาร โรงเรียนกีฬา โรงเรียนนายสิบทหารบก โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โรงเรียน ไปรษณีย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ฯลฯ

กลุ่มที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นการศึกษานอกระบบหรือตามอัธยาศัย

- มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นหลากหลาย สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา ธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน หรืออาจจัดการเรียนรู้ตามวิถีธรรมชาติ วิถีธรรม วิถีของ ชุมชนเช่น ศูนย์การเรียนรู้ การศึกษาโดยครอบครัว การศึกษาสายครูภูมิปัญญา

- เป็นการศึกษาทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่ไม่ประสงค์จะเรียน ในระบบการศึกษาปกติซึ่งมีเหตุผลมาจากพื้นฐานของบุคคล ตามปรัชญาความเชื่อทางการศึกษา และการเรียนรู้ หรือด้านอื่น

9. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา อย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นทั้งสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียนและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนความรู้และประสบการณ์

10. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) อธิบายความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้สรุป วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้กล่าวถึงกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล วิธีการ คือ ศึกษาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวัดความรู้มาตรฐานระดับชาติ (NT) สังเกต สัมภาษณ์พฤติกรรมนักเรียน เช่น การมาเรียน

อย่างสม่ำเสมอ เวลาเข้าชั้นเรียน สัมภาษณ์/สอบถามครูประจำวิชา ผู้ปกครองนักเรียน สังเกตการ แสดงออกถึงความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ การมีบทบาทหน้าที่พิเศษในสถานศึกษา ใช้แบบสำรวจความสามารถพิเศษ 10 แนว แบบประเมินพหุปัญญา สำรวจนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษศึกษาระเบียบสะสม ศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกสุขภาพ การสัมภาษณ์ การสอบถาม การเยี่ยม บ้าน

2. การคัดกรองนักเรียน วิธีการ คือ แยกนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง และลงบันทึกในแบบสรุปผลการคัดกรอง จัดทำเอกสารเสนอผลผลการคัดกรองนักเรียน

3. การส่งเสริมนักเรียน วิธีการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมจัดตามความต้องการ ของนักเรียน และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. การป้องกันและแก้ไขปัญห วิธีการ คือ ให้คำปรึกษาเบื้องต้น ประสานกับครู และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการจัดกิจกรรม เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ติดตามและรายงานผลผู้เกี่ยวข้อง

5. การส่งต่อ วิธีการ คือ ทำความเข้าใจและชี้แจงนักเรียนถึงความจำเป็นที่ต้อง ส่งต่อ ประสานกับครูที่จะช่วยเหลือต่อ สรุปข้อมูลนักเรียนและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมาในบันทึก การส่งต่อ นัดหมาย วัน เวลาสถานที่ที่จะไปพบครูที่รับการช่วยเหลือ ติดตามผลการช่วยเหลือ อย่างสม่ำเสมอ ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกในกรณีของนักเรียนที่ยากต่อการช่วยเหลือ ครูแนะแนว ผู้เกี่ยวข้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญนอก ติดตามผลการช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญและรายงานผล การช่วยเหลือ

11. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผน ต่าง ๆ ให้สอดคล้อง และบูรณาการกัน ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการประเมินผล การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ประกอบด้วย ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและ สังคมไทย จิตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคมความหลากหลายทาง ชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและประสิทธิภาพการบริหาร จัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ การพัฒนาประเทศในช่วงเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมี

ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” ซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนา และยกระดับได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน และการเสริมสร้างยกระดับการพัฒนา ที่ให้ความสำคัญที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการพัฒนาทุนมนุษย์ ปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างครอบคลุมประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญ ทั้งในส่วนของปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความคืบอยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิต และมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกำกับ การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง แม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงความตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ตลอดจนพัฒนาและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของพหุปัญญาแต่ละประเภท เพื่อให้การขับเคลื่อนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงได้มีการกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติขึ้นเพื่อให้เห็นกรอบแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนขึ้น

12. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนระดับสองที่จัดทำไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ โดยจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้นรวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณจะต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งประเด็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 23 ประเด็น ประกอบด้วย

- 1.ความมั่นคง
- 2.การต่างประเทศ
- 3.การพัฒนาการเกษตร
- 4.อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต
5. การท่องเที่ยว

6. การพัฒนาพื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ
7. โครงสร้างพื้นฐานระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล
8. ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมยุคใหม่
9. เขตเศรษฐกิจพิเศษ
10. การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม
- 11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
12. การพัฒนาการเรียนรู้
13. การสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี
14. ศักยภาพการกีฬา
15. พลังทางสังคม
16. เศรษฐกิจฐานราก
17. ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม
18. การเติบโตอย่างยั่งยืน
19. การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ
20. การบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ
21. การต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ
22. กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และ
23. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

โดยมีแผนแม่บทที่กระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมายให้ดำเนินการ 2 แผนแม่บท ดังนี้

13. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (11) การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ได้กำหนดแผนย่อยไว้

5 แผนย่อย เพื่อพัฒนาและยกระดับทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เต็มศักยภาพ และเหมาะสม ดังนี้

- 1) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์
- 2) การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย
- 3) การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น
- 4) การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน
- 5) การส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ

โดยกระทรวงศึกษาธิการได้รับมอบหมาย ให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนแผนแม่บทดังกล่าว โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีความเกี่ยวข้องกับแผนแม่บทย่อยที่ 2) และ 3)

14. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (12) การพัฒนาการเรียนรู้

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็น

ยุทธศาสตร์ ที่เน้นทั้งการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน และการเสริมสร้างและยกระดับการพัฒนา การศึกษาและการเรียนรู้ ทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบ การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่าง ต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว ควบคู่กับการส่งเสริมการพัฒนาคนไทยตามพหุปัญญา ให้เต็มตามศักยภาพ รวมถึงการสร้างเสริมศักยภาพ ผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถต่อยอด การประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง โดยประกอบด้วย 2 แผนย่อย ดังนี้

- 1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ
- 2) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย โดยกระทรวงศึกษาธิการได้รับ มอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลัก ในการดำเนินการแผนแม่บทดังกล่าว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและปัจจัยภายใต้แผนแม่บทดังกล่าวทุก องค์ประกอบ

15. แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)

แผนการปฏิรูปประเทศ เป็นแผนระดับสองที่จัดทำขึ้นเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และ ขั้นตอนการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ โดยการปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความ สามัคคี สังคมมีความสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกัน เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มี คุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศ ประกอบด้วย 12 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการเมือง
- 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน
- 3) ด้านกฎหมาย
- 4) ด้านกระบวนการยุติธรรม
- 5) ด้านเศรษฐกิจ
- 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 7) ด้านสาธารณสุข
- 8) ด้านสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 9) ด้านสังคม
- 10) ด้านพลังงาน
- 11) ด้านการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

12) ด้านการศึกษา และ

13) ด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา มีแผนงานเพื่อการปฏิรูป 5 เรื่อง ได้แก่

1) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย

2) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

3) การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน

4) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ นำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน

5) การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบบรรณานุกรมของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสนับสนุน การพัฒนาประเทศไทยออกจากกับดักรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน

16. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 258 จ. โดยสรุปได้บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแล และพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่า ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถ อย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม

กับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไก สร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครูให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ทุกระดับ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ ทั้งนี้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา 261 กำหนดให้การปฏิรูปตามมาตรา 258 จ. ด้านการศึกษา มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุ ตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ปัญหาของระบบการศึกษาของไทยมีความซับซ้อนสูง คุณภาพของการศึกษาดำ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง ปัญหาของระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ การกำกับดูแลและการบริหารจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐในด้านธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคสำคัญ ที่บั่นทอนประสิทธิผลของการนำประเด็นการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ รวมถึงบริบทของประเทศและของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาของไทยที่ได้วิเคราะห์ไว้ในข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะในภูมิภาคต่าง ๆ เวทีทางวิชาการ มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ทำให้ แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา นี้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป 4 ด้าน

- 1) ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (Enhance Quality of Education)
- 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (Reduce Disparity in Education)
- 3) มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (Leverage Excellence and Competitiveness)
- 4) ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัว ในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (Improve Efficiency, Agility and Good Governance) โดยได้กำหนดแผนงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา 7 เรื่อง
 - 1) การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และกฎหมายลำดับรอง
 - 2) การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน
 - 3) การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
 - 4) การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์
 - 5) การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21
 - 6) การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา
 - 7) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform)

17. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570) เป็นแผนระดับสอง ซึ่งเป็นแผนพัฒนาที่จัดทำโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายของรัฐบาล และสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและโลก รวมถึงมีความสำคัญต่อการบรรลุ เป้าหมายการพัฒนาประเทศในระยะยาว ที่จะช่วยสนับสนุนให้การพัฒนาประเทศได้รับการ สนับสนุน

จากทุกภาคส่วนบนเป้าหมายร่วมที่ชัดเจน และยังเอื้อประโยชน์ต่อการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความสำเร็จของแผน เพื่อนำมาปรับปรุงกระบวนการและวิธีการดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมายตามที่มุ่งหวังได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

(พ.ศ. 2566 - 2570) ประกอบด้วย 13 หมายเหตุ ได้แก่

หมายเหตุที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

หมายเหตุที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน

หมายเหตุที่ 3 ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก

หมายเหตุที่ 4 ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

หมายเหตุที่ 5 ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

หมายเหตุที่ 6 ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัล และอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน

หมายเหตุที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูงและสามารถแข่งขันได้

หมายเหตุที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน

หมายเหตุที่ 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลงและคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม

หมายเหตุที่ 10 ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

หมายเหตุที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูงมุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมายเหตุที่ 13 ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน

โดยหมายเหตุที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด นั่นคือ หมายเหตุที่ 12 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หมายเหตุที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต

หมวดหมู่ที่ 12 มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน ในประเด็นเป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน
สูงขึ้น 2) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็น
คนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อ
และสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และ 3) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค
ทางสังคม ในประเด็นเป้าหมาย สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และกระจาย
ศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มโอกาส ให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของ
การพัฒนาประเทศในทุกระดับ

หมวดหมู่ที่ 12 มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผน 2 เป้าหมาย ได้แก่ 1) การพัฒนาคน
สำหรับโลกยุคใหม่ โดยการพัฒนาคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคน
สมรรถนะสูงสอดคล้องกับ ความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย สามารถสร้างงานอนาคต
และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม
2) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการ
พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้
ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยมีเป้าหมายระดับหมวดหมู่ และตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 คนไทยได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในทุกช่วงวัย มีสมรรถนะที่จำเป็น
สำหรับโลกยุคใหม่ มีคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และมี
ภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมฉับพลันของโลก สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้
อย่างสงบสุข

ตัวชี้วัดที่ 1.1 ดัชนีพัฒนาการเด็กสมวัย เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 88 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ร้อยละของนักเรียนที่มีสมรรถนะไม่ถึงระดับพื้นฐานของทั้ง 3 วิชา

ในแต่ละกลุ่มโรงเรียน ลดลงร้อยละ 8 เมื่อสิ้นสุดแผน ฯ

ตัวชี้วัดที่ 1.3 ทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 เมื่อสิ้นสุดแผน ฯ

เป้าหมายที่ 2 กำลังคนมีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิต
เป้าหมายและสามารถสร้างงานอนาคต

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ดัชนีความสามารถในการแข่งขันของสภาเศรษฐกิจโลก (World
Economic Forum : WEF) 6 ด้านทักษะ คะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 เมื่อสิ้นสุดแผน ฯ

เป้าหมายที่ 3 ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวชี้วัดที่ 3.2 กลุ่มประชากรอายุ 15 - 24 ปี ที่ไม่ได้เรียน ไม่ได้ทำงาน หรือไม่ได้
ฝึกอบรม ไม่เกินร้อยละ 5 เมื่อสิ้นแผน ฯ

กลยุทธ์การพัฒนา (เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยในทุกมิติ

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.1 พัฒนาเด็กช่วงตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัยให้มีพัฒนาการรอบด้าน

มีอุปนิสัยที่ดี โดยการเตรียมความพร้อมพ่อแม่ผู้ปกครองและสร้างกลไกประสานความร่วมมือ เพื่อดูแลหญิงตั้งครรภ์ให้ได้รับบริการที่มีคุณภาพ และดูแลเด็กให้มีพัฒนาการสมวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์จนถึง 6 ปี การพัฒนาครูและดูแลเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลที่เพียงพอ มีจิตวิทยาการพัฒนารอบด้านของเด็กปฐมวัย สามารถทำงานร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีความรู้และทักษะการดูแลตามหลักการพัฒนาสมองและกระบวนการเรียนรู้แก่เด็ก ควบคู่กับการพัฒนาการด้านร่างกาย สังคม และโภชนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีอย่างรอบด้านก่อนเข้าสู่วัยเรียน การยกระดับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐานและจัดสรรทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงาน เพื่อให้เป็นกลไกการพัฒนาเด็กปฐมวัย ราชพื้นที่ที่มีคุณภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดูแลปกป้องเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการที่รอบด้าน สติปัญญาสมวัย โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน รวมถึงพัฒนาระบบสารสนเทศ เด็กรายบุคคลเพื่อการส่งต่อไปยังสถานศึกษาและการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 พัฒนาผู้เรียนระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเองมีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน โดยการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ การยกระดับการผลิตและพัฒนาครูทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ การปรับปรุงระบบวัดและประเมินผู้เรียนให้มีความหลากหลายตามสภาพจริง ตลอดจนมีการประเมินการเรียนรู้เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ โดย

1) การแก้ไขภาวะการถดถอยของความรู้ในวัยเรียน โดยสถานศึกษาพัฒนาแนวปฏิบัติ และระบบสนับสนุนที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการเรียนรู้ที่บ้านในสถานการณ์ฉุกเฉิน

2) การพัฒนาระบบแนะแนวให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาครูและผู้ประกอบอาชีพแนะแนวให้สามารถ ร่วมวางแผนเส้นทางการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตของผู้เรียนได้ตามความสนใจ ความถนัด

3) พัฒนาสถานศึกษาและสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยทั้งในสังคมจริง และสังคมเสมือน สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน ถึงแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขบนหลักของการเคารพ ความหลากหลายทั้งทางความคิด มุมมองของคนระหว่างรุ่น และอัตลักษณ์ส่วนบุคคล เพื่อการวางอนาคต ในการพัฒนาประเทศร่วมกัน การส่งเสริมการเรียนรู้วิชาชีวิตในโรงเรียน และมีแนวปฏิบัติในการคุ้มครองสวัสดิภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะจากการถูกระงับโดยวิธีรุนแรง ทั้งกาย วาจา และการกลั่นแกล้ง

4) การปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีและดิจิทัลให้มีความครอบคลุมในทุกพื้นที่

5) การกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาและเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการจัดการศึกษา โดยปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ที่เอื้อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหาร ด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบุคลากร รวมทั้งขับเคลื่อนการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาตามบริบทของโรงเรียนและพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคมในการจัดการเรียนรู้ และการร่วมลงทุนเพื่อการศึกษา

6) การส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ โดยพัฒนาระบบเสาะหาและกลไกการบริหารจัดการ และส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษตามแนวคิดพหุปัญญาอย่างเป็นระบบ อาทิ การสนับสนุนทุนการศึกษาต่อ ฝึกประสบการณ์ทำงานวิจัยในองค์กรชั้นนำ ตลอดจนส่งเสริม การทำงานที่ใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มศักยภาพ

7) ผู้มีความต้องการพิเศษได้รับโอกาสและเข้าถึงการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสถานศึกษาจัดการศึกษาที่หลากหลายและเหมาะสมเฉพาะกลุ่ม ให้เป็นทางเลือกแก่ผู้เรียนเพื่อ ยุติการออกกลางคันและพัฒนากลไกสนับสนุนรวมถึงการปรับกฎระเบียบให้เอื้อต่อภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในการดูแลกลุ่มผู้มีความต้องการพิเศษ อาทิ การวางแผนทางให้เอกชนสามารถจัดตั้งสถานฝึกอบรมหรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาผู้ต้องคำ พิพากษา

กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง

กลยุทธ์ย่อยที่ 2.1 พัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตเป้าหมาย และสามารถสร้างงานอนาคต โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนบูรณาการ และเชื่อมโยงความร่วมมือด้านการศึกษา ฝึกอบรมและร่วมจัดการเรียนรู้ตามโลกสมัยใหม่ที่ครอบคลุมทั้งความสามารถในงานทักษะในการใช้ชีวิต สมรรถนะดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิตประจำวัน และการใช้สิทธิในการเข้าถึงบริการพื้นฐานภาครัฐและสินค้าบริการได้อย่างเท่าทัน การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการ รวมถึงความสามารถในการบริหาร ตัวเองและการบริหารคนเพื่อนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังร่วมกัน ในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งกำหนดมาตรการจูงใจ และกลไกการสนับสนุนการฝึกอบรม และร่วมจัดการเรียนรู้ พัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน และพัฒนากำลังคน ทั้งข้อมูลอุปสงค์ อุปทานของแรงงานและการเชื่อมโยงกับสมรรถนะตลอดห่วงโซ่การผลิตและห่วงโซ่มูลค่าตามราย อุตสาหกรรมของการผลิตและบริการเป้าหมาย รวมถึงการเชื่อมโยงระบบสมรรถนะกับค่าจ้าง

กำหนดมาตรการในการผลิตกำลังคนแบบเร่งด่วน โดยจัดการศึกษารูปแบบจำลองในสาขาที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ อาทิ ด้านปัญญาประดิษฐ์ และด้านการวิเคราะห์ข้อมูล

กลยุทธ์ที่ 3 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 พัฒนาระบบนิเวศเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยส่งเสริมให้ภาคส่วนต่าง ๆ สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมเพื่อให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการ Start Up สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสาระที่ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม ครอบคลุมทุกพื้นที่ เข้าถึงได้ง่ายทั้งพื้นที่กายภาพ และพื้นที่เสมือนจริง สร้างสื่อการเรียนรู้ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยการสร้างสื่อที่ใช้ภาษาถิ่นเพื่อให้ประชาชนที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักเข้าถึงได้ สื่อทางเลือกสำหรับผู้พิการทางสายตาและผู้พิการทางการได้ยิน รวมถึงสนับสนุนกลุ่มประชากรที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ ให้เข้าถึงสื่อในราคาที่เข้าถึงได้ การพัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิต ของประเทศให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในทุกระดับและทุกประเภททั้งในระบบสายสามัญ สายอาชีพ การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อสร้างความคล่องตัว และเปิดทางเลือกในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกระดับ กำหนดมาตรการจูงใจให้ประชาชนพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยจัดให้มีแหล่งเงินทุนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ การพัฒนาเครดิตการฝึกอบรมสำหรับคนทุกกลุ่ม การจัดสรรสิทธิพิเศษในการเข้ารับบริการ ฝึกอบรมการเข้าชมแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ส่งเสริมให้เอกชนที่ผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา จัดทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยกำหนดเงื่อนไขการให้ใช้ผลิตภัณฑ์โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

กลยุทธ์ย่อยที่ 3.2 พัฒนาทางเลือกในการเข้าถึงการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ โดยจัดทำข้อมูลและส่งเสริมการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น และหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายในอนาคตของตนเอง และสามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ ทั้งนี้ ให้มีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ให้มีความเข้าใจและมีสมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่มีความต้องการที่ซับซ้อน

18. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

เป็นแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาระยะยาว โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจน

ตลอดชีวิตภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลกที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศ ที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุปเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity) คุณภาพการศึกษา (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทเปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะ 20 ปี ข้างหน้าและมียุทธศาสตร์ 6 ประการ คือ

- 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ
- 2) การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา
- 5) การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติได้กำหนด ประเด็นการพัฒนาไว้ 23 ประเด็น มีประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยเฉพาะ คือ ประเด็นที่ 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตและ ประเด็นที่ 12 การพัฒนาการเรียนรู้การเทียบโอนผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียน เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงการศึกษาทั้งสามรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เลื่อนไหลไปมาได้อย่างเป็น ระบบเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ช่วยให้เกิดการเข้าศึกษาต่อในระบบการศึกษามากขึ้น ผู้เรียนมีโอกาส ได้เลือกเรียนตามหลักสูตรและรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพของตน โดยสามารถ เปลี่ยนรูปแบบการศึกษาหรือย้ายสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการ ความสนใจ และ ความสามารถที่แท้จริงของตนได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเริ่มต้นใหม่หรือเสียค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยในวรรคท้ายของมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ให้มีการเทียบโอนผล การเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียน จากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน และมาตรา 27 กำหนดให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำ สาระของหลักสูตร ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่ เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการเปิด

โอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนระหว่างรูปแบบการจัดการศึกษาซึ่งมีแนวทางการจัดการศึกษาและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน สามารถมาเทียบโอนกันได้

หลักการเทียบโอนผลการเรียน

1. ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา โดยดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนในรูปคณะกรรมการเทียบโอนผลการเรียน
2. คำนึงถึงหลักความยุติธรรม โปร่งใส และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ
3. การเทียบโอนผลการเรียนให้พิจารณาจากเอกสารหลักฐานการศึกษา หรือหลักฐานอื่นหรือประเมินจากความรู้ ความสามารถ ทักษะ หรือประสบการณ์ของผู้เรียน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ซับซ้อน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เทียบโอนผลการเรียนเป็นสำคัญ
4. พิจารณาเทียบโอนผลการเรียนเพื่อการศึกษาต่อ โดยพิจารณารูปแบบการศึกษาและหลักสูตรที่อยู่ในระดับเดียวกัน

แนวทางการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน

1. การเทียบโอนผลการเรียนให้พิจารณาจากรูปแบบการจัดการศึกษา ลักษณะการจัดหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลาย โดยเทียบเคียงกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่รับเทียบโอน
2. ช่วงเวลาในการเทียบโอนผลการเรียน ดำเนินการได้ 2 กรณี ดังนี้
 - กรณีที่ 1 การเทียบโอนผลการเรียนที่เกิดขึ้นจากสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การละทิ้งการศึกษาและขอกลับเข้าศึกษาต่อการศึกษาจากต่างประเทศ และขอเทียบโอนเข้าศึกษาต่อในประเทศ ให้ดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรกหรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษารับผู้ขอเทียบโอนเป็นนักเรียน เพื่อการวางแผนการเรียน ทั้งนี้ สถานศึกษาควรดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนให้แล้วเสร็จภายใน 1 ภาคเรียน ถ้ามีเหตุจำเป็น ผู้ขอเทียบโอนไม่สามารถขอเทียบโอนได้ภายในช่วงเวลาที่กำหนด ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา
 - กรณีที่ 2 การเทียบโอนความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระ สถาบันทางศาสนา สถาบันฝึกอบรมวิชาชีพ บ้านเรียน (Home School) ฯลฯ ให้ดำเนินการต้นภาคเรียนหรือก่อนภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนดรายวิชา/หมวดวิชา จำนวนหน่วยกิต/หน่วยการเรียนรู้ ที่จะรับเทียบโอนตามความ

เหมาะสม รวมทั้งกรณีของผู้กำลังเรียนและประสงค์จะไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากหัวหน้าสถานศึกษาก่อน

3. การกำหนดอายุของผลการเรียนที่ขอเทียบโอน ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่รับเทียบโอน โดยพิจารณาบนพื้นฐานของธรรมชาติวิชา ความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน

4. การพิจารณาให้ผลการเรียนในรายวิชา/หมวดวิชาที่ได้จากการเทียบโอนผลการเรียน ให้ผลการเรียนตามหลักฐานเดิมที่ปรากฏหรือให้ผลการเรียนใหม่ที่ได้จากการประเมินด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

5. นักเรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน

6. การจบหลักสูตรของผู้ขอเทียบโอน การให้หน่วยกิต/หน่วยการเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตรของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนด

7. การเทียบโอนผลการเรียนสำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนเยาวชน/วัฒนธรรมในต่างประเทศเป็นเวลา 1 ปีการศึกษา ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางการเทียบชั้นการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกำหนดไว้แล้ว

8. การเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่หลักสูตรเดิมของกระทรวงศึกษาธิการ ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางการเทียบโอนผลการเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีระเบียบ/คำสั่ง กำหนดไว้แล้ว

9. ให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอนผลการเรียน โดยบันทึกผลการเทียบโอนไว้เป็นหลักฐาน และออกใบแจ้งผลการเทียบโอนให้แก่ผู้ยื่นความจำนง และจัดเก็บเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเทียบโอน พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนผู้ขอเทียบโอนผลการเรียนไว้เพื่อการอ้างอิงการดำเนินการตามวรรค 1 ให้สถานศึกษานำบันทึกผลการเรียนที่ได้รับการเทียบโอนไว้ในระบบแสดงผลการเรียน และบันทึกข้อมูลที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนไว้ในช่องหมายเหตุ โดยแนบระบบแสดงผลการเรียนเดิม ไว้ในระบบแสดงผลการเรียนต้นฉบับของสถานศึกษาที่ได้รับการเทียบโอน

10. ผู้ที่ประสงค์จะขอเทียบโอนผลการเรียนจะต้องสมัครเข้าเป็นนักเรียนของสถานศึกษา ที่รับเทียบโอนผลการเรียน

แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างหลักสูตรและระหว่างรูปแบบการศึกษา

1. สถานศึกษาจะดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ออกจากสถานศึกษาได้ในกรณีต่างๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การละทิ้ง

การศึกษาและขอกลับเข้ารับการศึกษาคือ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ

2. สถานศึกษาจะดำเนินการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้
อื่นๆเช่น สถานประกอบการ สถาบันทางศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ การศึกษาโดย
ครอบครัว

3. สถานศึกษาที่จะดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน
แรกหรือต้นภาคเรียนแรก ทั้งนี้ นักเรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่อง
ในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน และสถานศึกษาจะกำหนดรายวิชา จำนวน
ชั่วโมง/หน่วยกิต ที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม

4. การพิจารณาการเทียบโอน สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

4.1 พิจารณาจากหลักฐานการศึกษาและเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้
ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ

4.2 พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบด้วยวิธีการ
ต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติ

4.3 พิจารณาจากความสามารถ และการปฏิบัติในสภาพจริง

4.4 ในกรณีมีเหตุผลจำเป็นระหว่างเรียน นักเรียนสามารถแจ้งความจำนงค์ขอไป
ศึกษาบางรายวิชาในสถานศึกษา/สถานประกอบการอื่นแล้วนำมาเทียบโอนได้ โดยความเห็นชอบ
ของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา

5. การเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาจะดำเนินการในรูปของคณะกรรมการการเทียบ
โอนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน และไม่เกิน 5 คน การเทียบโอนให้ดำเนินการ ดังนี้

5.1 กรณีผู้ขอเทียบโอนมีผลการเรียนมาจากหลักสูตรอื่น สถานศึกษาจะนำรายวิชา
ชั่วโมง/หน่วยกิต ที่มีตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้/จุดประสงค์/เนื้อหาที่สอดคล้องกัน
ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 มาเทียบโอนผลการเรียนและพิจารณาให้ระดับผลการเรียนให้สอดคล้องกับ
หลักสูตรที่รับเทียบโอน

5.2 กรณีการเทียบโอนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ สถานศึกษาจะพิจารณา
จากเอกสารหลักฐาน (ถ้ามี) โดยให้มีการประเมินด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และให้ระดับผลการ
เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับเทียบโอน

5.3 กรณีการเทียบโอนที่นักเรียนเข้าโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศ สถานศึกษา
จะดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักการและแนวปฏิบัติการเทียบชั้น
การศึกษา สำหรับนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนต่างประเทศการเทียบโอนผลการเรียน
สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไข
เพิ่มเติม ได้ระบุให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างการศึกษารูปแบบเดียวกัน
หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการ

เรียนรู้จากระบบ ตามอัธยาศัยการฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือศูนย์การเรียนรู้ สามารถดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนได้ตามข้อกำหนด โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาที่รับเทียบโอนผลการเรียนของศูนย์การเรียนรู้ ให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด รวมทั้งแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนเข้าสู่อำนาจการศึกษาในระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการเทียบโอนผลการเรียน

การเทียบโอนผลการเรียน เป็นการนำผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งจากการศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย หรือจากประสบการณ์การทำงาน หรือการดำเนินชีวิต มาเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบ ซึ่งสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ในกรณีที่ผู้เรียนยังไม่จบการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือเป็นการเทียบโอนกลางคัน พิจารณาดำเนินการได้ ดังนี้

1) การเทียบโอนผลการเรียนในกรณีที่ผู้เรียนยังไม่จบชั้นปีสุดท้ายของแต่ละระดับการศึกษา (ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) หรือย้ายสถานศึกษากลางคัน ให้ผู้ที่รับเข้าเรียนพิจารณาความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนจากเอกสารการศึกษาหรือหลักฐานอื่นหรือมีการประเมินความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของผู้เรียนเพิ่มเติมเพื่อจัดให้เข้าเรียนในชั้นที่ขอเทียบโอน

2) การเทียบโอนผลการเรียนที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาแตกต่างจากระบบชั้นปี เช่น จัดเป็นช่วงชั้น หรือช่วงเวลาตามกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ให้ผู้ที่รับเข้าเรียนพิจารณาความรู้และทักษะจากเอกสารการศึกษาหรือหลักฐานอื่น หรือใช้การประเมินความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของผู้เรียนเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาให้เข้าเรียนในชั้นที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ หากมีความประสงค์ขอเข้ารับการศึกษาเทียบโอนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของตน ให้สถานศึกษา/ผู้จัดการศึกษาที่รับเข้าเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการ และจัดให้มีการประเมินตามระเบียบหรือแนวปฏิบัติการเทียบโอนของสถานศึกษา

วิธีการเทียบโอนผลการเรียน

ในการเทียบโอนผลการเรียนจากศูนย์การเรียนรู้สู่สถานศึกษาในระบบ และจากสถานศึกษาในระบบสู่ศูนย์การเรียนรู้ แนวทางการพิจารณาการเทียบโอนผลการเรียนให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา/ศูนย์การเรียนรู้ที่รับเข้าเรียน ทั้งนี้ ให้ดำเนินการพิจารณาโดยคณะกรรมการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวิธีการเทียบโอนผลการเรียน วิธีการใด วิธีการหนึ่งหรือทั้งสองวิธีร่วมกัน ดังนี้

1) พิจารณาจากเอกสารการศึกษา เช่น ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ ประกาศนียบัตร ใบรับรองผลการศึกษา สมุดบันทึกผลการเรียนรู้ หรือหลักฐานอื่นที่แสดงถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ ประสิทธิภาพของผู้ขอเทียบโอน เป็นต้น

2) ประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสิทธิภาพที่มีมาก่อนของผู้ขอเทียบโอน ซึ่งสามารถประเมินด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การปฏิบัติการสัมภาษณ์ แฟ้มสะสมงาน เป็นต้น

การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการรายงานความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเป็นข้อมูลในการออกเอกสารหลักฐาน ตรวจสอบและรับรองผลการเรียน โดยศูนย์การเรียนรู้สรุปผลการประเมิน และจัดทำเอกสารหลักฐาน รายงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยที่ศูนย์การเรียนรู้และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมกันกำหนดรูปแบบและข้อมูลที่รายงานได้ตามความเหมาะสม

เอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดสำหรับกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะ ได้แก่ ระเบียบแสดงผลการเรียนรู้ ประกาศนียบัตร แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา

2) เอกสารหลักฐานการศึกษาที่ศูนย์การเรียนรู้กำหนด สามารถกำหนดรูปแบบและข้อมูลที่รายงานได้ตามความเหมาะสมการเทียบโอนผลการเรียน

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นการศึกษาในระบบมีหลายลักษณะ ได้แก่ โรงเรียนในระบบที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาหรือการจัดกระบวนการเรียนรู้แตกต่างจากโรงเรียนส่วนใหญ่ทั่วไป เช่น โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนสัตยาไส การศึกษาเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ ผู้ด้อยโอกาส เด็กและเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษา ฯลฯ โรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะทางหรือมีจุดเน้นเป็นพิเศษ โรงเรียนในโครงการ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

หลักการเทียบโอนผลการเรียน

1. การเทียบโอนผลการเรียนในกรณีที่ผู้เรียนยังไม่จบชั้นปีสุดท้ายของแต่ละระดับการศึกษา (ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) หรือย้ายสถานศึกษากลางคัน

2. การเทียบโอนผลการเรียนจากสถานศึกษาที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาแตกต่างจากระบบชั้นปี เช่น จัดเป็นช่วงชั้นหรือช่วงเวลาตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ระดับประถมศึกษา

1. กรณีย้ายเมื่อสิ้นปีการศึกษา ให้พิจารณาความรู้และประสิทธิภาพของผู้เรียนจากเอกสาร

การศึกษาหรือหลักฐานอื่น เช่น ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.1) โดยเทียบโอนผลการเรียนตาม รายวิชาที่ผ่านการตัดสินผลการเรียนจากสถานศึกษาเดิมได้ทั้งหมดหรือประเมินความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพของผู้เรียนเพิ่มเติม ด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติตามสภาพจริง โดย นำผลการประเมินของรายวิชา ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมาจัดให้เข้าเรียนในชั้นที่ขอเทียบโอนโดยคำนึงถึง ประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. กรณีย้ายระหว่างปีการศึกษาให้พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา เอกสารอื่นๆ เช่น ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.1) ผลการประเมินระหว่างเรียน รายวิชา เวลาเรียน (ชั่วโมง) ผลการ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน หรือทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติตามสภาพจริงและจัดเข้าชั้นเรียน ในชั้นที่เรียนอยู่เดิมโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาใหม่ ให้ยอมรับผลประเมินของ สถานศึกษาเดิม

4. การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการการเทียบโอนจำนวน ไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่ควรเกิน 5 คน

แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียน

การจัดเข้าชั้นเรียน

1. ให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการการเทียบโอนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่ควร เกิน 5 คน

2. กรณีย้ายเมื่อสิ้นปีการศึกษา พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา โดยเทียบโอนรายวิชา/ สาระ/กิจกรรมที่ผ่านการตัดสินผลการเรียนจากสถานศึกษาเดิมได้ทั้งหมดและจัดเข้าชั้นเรียน ต่อเนื่องจาก

ที่เรียนอยู่เดิม เช่น จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จัดเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

3. กรณีย้ายระหว่างปีการศึกษาพิจารณาจากหลักฐานการศึกษา รายวิชา/สาระ/กิจกรรม ที่ ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียนให้ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาใหม่กำหนดและจัดเข้าชั้นเรียน ต่อเนื่องในชั้นที่เรียนอยู่เดิม เช่น กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จัดเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พิจารณาผลการประเมิน/ ผลการเรียน/ เวลาเรียน

1. กรณีย้ายเมื่อสิ้นปีการศึกษา ให้เทียบโอนรายวิชา ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านการตัดสิน ผล การเรียนจากสถานศึกษาเดิมได้ทั้งหมด ตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่

2. กรณีย้ายระหว่างปีการศึกษา ให้พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา เอกสารอื่นๆ ผลการ ประเมินระหว่างเรียน รายวิชา เวลาเรียน (ชั่วโมง) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผล

การประเมิน การอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติตามสภาพจริงตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่

3. รายวิชา/สาระ/กิจกรรม ที่ได้เรียนมาแล้วแต่ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียนให้ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาใหม่กำหนด หากไม่ผ่านตามเกณฑ์ให้ลงทะเบียนเรียนใหม่

4. รายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้ขอเทียบโอนได้เรียนและได้รับการตัดสินผลการเรียนแล้วให้พิจารณาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงเทียบโอนผลการเรียนหากน้อยกว่าร้อยละ 60 ให้เป็นดุลยพินิจของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนที่จะประเมินความรู้ความสามารถ อาจเทียบโอนให้เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนดและให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ขอเทียบโอนเป็นสำคัญ

5. การกำหนดช่วงเวลาในการเทียบโอนผลการเรียน การกำหนดอายุของผลการเรียนและการให้ผลการเรียนให้เป็นไปตามที่สถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนด

บันทึกผลการเรียนในใบแสดงผลการเรียน

นำรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม ผลการเรียน จำนวนหน่วยกิต น้ำหนัก เวลาเรียน (ชั่วโมง) ของสถานศึกษาเดิมบันทึกในใบแสดงผลการเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่และบันทึกจำนวนหน่วยกิต น้ำหนักที่รับเทียบโอนไว้ในช่องหมายเหตุ การคิดผลการเรียนเฉลี่ย

การคิดผลการเรียนเฉลี่ยให้นำผลการเรียนและจำนวนหน่วยน้ำหนักที่ได้จากสถานศึกษาเดิมมาคิดรวมกับผลการเรียนและจำนวนหน่วยน้ำหนักที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาใหม่ และคิดผลการเรียนเฉลี่ยรวมตลอดระดับการศึกษา

ระดับมัธยมศึกษา

1. กรณีย้ายเมื่อสิ้นภาคเรียน ให้สถานศึกษาที่รับเข้าเรียนพิจารณาความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนจากเอกสารการศึกษาหรือหลักฐานอื่น เช่น ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.1) โดยเทียบโอนผลการเรียนตามรายวิชาที่ผ่านการตัดสินผลการเรียนจากสถานศึกษาเดิมได้ทั้งหมดหรือการประเมินความรู้ทักษะประสบการณ์ของผู้เรียนเพิ่มเติม ด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติตามสภาพจริงโดยพิจารณาผลการประเมินรายวิชา ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อจัดให้เข้าเรียนในชั้นที่ขอเทียบโอนโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. กรณีย้ายระหว่างภาคเรียน ให้พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา เอกสารอื่นๆ เช่น ระเบียบแสดงผลการเรียน (ปพ.1) ผลการประเมินระหว่างเรียน รายวิชา เวลาเรียน (ชั่วโมง) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติตามสภาพจริงและจัดเข้าชั้นเรียนในชั้นที่เรียนอยู่เดิมโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. การพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนของสถานศึกษาใหม่ ให้ยอมรับผลประเมินของสถานศึกษาเดิม

4. การเทียบโอนผลการเรียนให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการการเทียบโอนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่ควรเกิน 5 คน

แนวปฏิบัติในการเทียบโอนผลการเรียน การจัดเข้าชั้นเรียน

1. ให้ดำเนินการในรูปของคณะกรรมการการเทียบโอนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่ควรเกิน 5 คน

2. กรณีย้ายเมื่อสิ้นภาคเรียนพิจารณาจากหลักฐานการศึกษา โดยเทียบโอนรายวิชา/สาระ/กิจกรรมที่ผ่านการตัดสินผลการเรียนจากสถานศึกษาเดิมได้ทั้งหมดและจัดเข้าชั้นเรียนต่อเนื่องจากที่เรียนอยู่เดิม เช่น จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. กรณีย้ายระหว่างภาคเรียนพิจารณาจากหลักฐานการศึกษา รายวิชา/สาระ/กิจกรรม ที่ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียนให้ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาใหม่กำหนด หากไม่ผ่านตามเกณฑ์ให้ลงทะเบียนเรียนเพิ่มเติมหรือทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติตามสภาพจริง และจัดเข้าชั้นเรียนต่อเนื่องในชั้นที่เรียนอยู่เดิม เช่น กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จัดเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พิจารณาผลการประเมิน/ ผลการเรียน/ เวลาเรียน

1. กรณีย้ายเมื่อสิ้นภาคเรียน ให้เทียบโอนรายวิชา ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผลการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผ่านการตัดสิน ผลการเรียนจากสถานศึกษาเดิมได้ทั้งหมด ตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่

2. กรณีย้ายระหว่างภาคเรียน ให้พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา เอกสารอื่นๆ ผลการประเมินระหว่างเรียน รายวิชา เวลาเรียน (ชั่วโมง) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการประเมินการ อ่าน คิด วิเคราะห์และเขียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งภาคความรู้และภาคปฏิบัติตามสภาพจริงตาม โครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่

3. รายวิชา/สาระ/กิจกรรม ที่ได้เรียนมาแล้วแต่ยังไม่ได้ตัดสินผลการเรียนให้ประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาใหม่กำหนด หากไม่ผ่านตามเกณฑ์ให้ลงทะเบียนเรียนใหม่

4. รายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้ขอเทียบโอนได้เรียนและได้รับการตัดสินผลการเรียนแล้วให้พิจารณาความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 จึงเทียบโอนผลการเรียนหากน้อยกว่าร้อยละ 60 ให้เป็นดุลยพินิจของสถานศึกษาที่รับเทียบโอนที่จะประเมินความรู้ความสามารถ อาจเทียบโอนให้เป็นรายวิชาเพิ่มเติม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนดและให้คำนึงถึงประโยชน์ของผู้ขอเทียบโอนเป็นสำคัญ

5. รายวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดที่ผู้ขอเทียบโอนยังไม่ได้เรียน แต่สถานศึกษาที่รับเทียบโอนได้เปิดสอนผ่านมาแล้วให้จัดให้เรียนเพิ่มเติม การจัดให้เรียนในช่วงเวลาใดให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษา

6. การกำหนดช่วงเวลาในการเทียบโอนผลการเรียน การกำหนดอายุของผลการเรียนและการให้ผลการเรียนให้เป็นไปตามที่สถานศึกษาที่รับเทียบโอนกำหนด

บันทึกผลการเรียนในใบแสดงผลการเรียน

นำรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม ผลการเรียน จำนวนหน่วยกิต ของสถานศึกษาเดิม บันทึกในใบแสดงผลการเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาใหม่และบันทึกจำนวนหน่วยกิตที่รับเทียบโอนไว้ในช่องหมายเหตุ

การคิดผลการเรียนเฉลี่ย

การคิดผลการเรียนเฉลี่ยให้นำผลการเรียนและจำนวนหน่วยกิตที่ได้จากสถานศึกษาเดิม มาคิดรวมกับผลการเรียนและจำนวนหน่วยกิตที่ได้จากการเรียนในสถานศึกษาใหม่ และคิดผลการเรียนเฉลี่ยรวมตลอดระดับการศึกษา

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างขั้นตอนการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นด้วย 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ

โดยใช้ขั้นตอนกระบวนการ 6 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 รวบรวมพลังทางการศึกษา ผู้บริหาร ครู ต้องร่วมมือกันศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และปัญหานักเรียนมีผลการเรียนต่ำ ดิ.ด. ๐, ร, ม.ส. นักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันสูง และนักเรียนส่วนหนึ่งไม่จบการศึกษาและบางคนไม่จบการศึกษาตามเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นต้องมีการสำรวจรูปแบบการจัดการศึกษาและวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งอาจจะมาจากหลายสาเหตุ เช่น จัดการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ขาดความยืดหยุ่นไม่ตอบสนองต่อสภาพปัญหา ความต้องการและความสนใจของนักเรียน ผู้ปกครอง สถานการณ์ กระแสของการเปลี่ยนแปลงและภาคีเครือข่ายและชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นขั้นตอนที่ 1 นี้ โรงเรียนต้องตระหนักเห็นความสำคัญของสภาพปัญหาดังกล่าวจึงพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเพื่อแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคัน เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา และเด็กตกหล่น ด้วย วิธีการ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้แก่ผู้เรียน

ขั้นที่ 2 เร่งค้นหา ติดตาม ช่วยเหลือ

สำรวจ ค้นหา ติดตาม ช่วยเหลือและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยเครื่องมือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสำรวจ ค้นหา ติดตาม ช่วยเหลือเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่นด้วยการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน อสม. พม.อบต. โรงเรียน และผู้นำชุมชนด้วยเครื่องมือของ กสศ. สรุปข้อมูล จัดทำฐานข้อมูลและวิเคราะห์ สาเหตุของปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันและนักเรียนออกกลางคัน ข้อมูลสารสนเทศเพื่อวางแผนช่วยเหลือนักเรียนและนำเด็กนอกระบบการศึกษาเข้าสู่ระบบการศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง

ขั้นที่ 3 ร่วมจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น ไร้รอยต่อ ตอบโจทย์ชีวิต

1. พัฒนา/ปรับใช้หลักสูตรสถานศึกษาให้มีโครงสร้างสาระการเรียนรู้ เวลาเรียนที่มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่กลับเข้าสู่ระบบการศึกษา เช่น หลักสูตรบูรณาการทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ทักษะวิชาการ หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรท้องถิ่น หรือจัดทำหน่วยบูรณาการ

2. พัฒนา/ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น ไร้รอยต่อตอบโจทย์ชีวิตเหมาะสมกับนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ทุกเวลาทุกสถานที่ เช่น ห้องเรียนพลังบวก ห้องเรียนบวรสร้างโอกาส

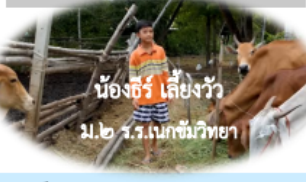
ห้องเรียนชุมชนและส่งเสริมให้นักเรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบพบกลุ่ม การเรียนรู้แบบครูพบนักเรียน วิธีเรียนรู้แบบออนไลน์ การเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นเรียนปกติ การเรียนรู้ตามอัชฌาศัย ผ่านกิจกรรมชุมชนและสถานประกอบการ การเรียนรู้ผ่าน หลักสูตรระยะสั้นร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาและสถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.)

3. พัฒนา/ปรับวิธีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับ สภาพปัญหาและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน มีเกณฑ์ให้คะแนน (Rubrics) ที่เหมาะสมกับสิ่งที่ ได้เรียนรู้แต่ละบุคคลโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สถานประกอบการ เพื่อนนักเรียนและการ เทียบโอนความรู้และประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวัน

4. พัฒนา/ปรับวิธีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการแนะแนวเชิงรุกที่ มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือและการส่งเสริมพัฒนาการของ นักเรียน

ภาพตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนเนกขัมมิวิทยา จ.ราชบุรี ซึ่งแก้ปัญหาโอกาสทางการศึกษา ของนักเรียนที่สอดคล้องกับ 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ โดยโรงเรียนใช้ “บวร” ในการแก้ปัญหา

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น บูรณาการกับอาชีพ “เลี้ยงวัว” ของนักเรียน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส.๑.๑ ม.๒/๑๑ วิเคราะห์การปฏิบัติงานตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือเพื่อการดำรงตนอย่างเหมาะสม ในการแสดงความเปลี่ยนแปลงของโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ส.๑.๒ ม.๒/๑๒ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส.๒.๑ ม.๒/๑๓ อธิบายและปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ ส.๓.๑ ม.๒/๑๔ เสนอแนวทางการพัฒนาการผลิตในท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	ภาษาไทย ท.๕.๑ ม.๒/๔ สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ท.๒.๑ ม.๒/๒ เขียนบรรยายและพรรณนา คณิตศาสตร์ ค.๑.๑ ม.๒/๑ เข้าใจและใช้ความรู้ทางสถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนภาพจุด แผนภาพต้นไม้ สี่เหลี่ยมมุม และค่ากลางของข้อมูล และแปลความหมายผลลัพธ์ รวมทั้งนำสถิติไปใช้ในชีวิตจริงโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว.๑.๒ ม.๒/๓ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบหายใจ โดยการบอกแนวทางในการดูแลสุขภาพอวัยวะในระบบหายใจให้ทำงานเป็นปกติ ว.๑.๒ ม.๒/๕ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบขับถ่าย ในการกำจัดของเสียทางไต โดยการบอกแนวทางในการปฏิบัติงานที่ช่วยให้ระบบขับถ่ายทำหน้าที่ได้อย่างปกติ ว.๑.๒ ม.๒/๗ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบหมุนเวียนเลือด โดยการบอกแนวทางในการดูแลสุขภาพอวัยวะในระบบหมุนเวียนเลือดให้ทำงานเป็นปกติ ว.๑.๒ ม.๒/๑๑ ตระหนักถึงความสำคัญของระบบประสาท โดยการบอกแนวทางในการดูแลสุขภาพ รวมถึงการป้องกันการกระทบกระเทือนและอันตรายต่อสมองและไขสันหลัง ว.๔.๑ ม.๒/๕ ใช้ความรู้ และทักษะเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ กลไก ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และปลอดภัย ว.๔.๒ ม.๒/๔ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย มีความรับผิดชอบ สร้างและคัดลอกสื่อในการเผยแพร่ผลงาน
ศิลปะ ศ.๑.๑ ม.๒/๒ บรรยายเกี่ยวกับความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการใช้วัสดุอุปกรณ์ ในงานทัศนศิลป์ของศิลปิน ศ.๑.๑ ม.๒/๕ นำผลการวิจารณ์ ไปปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางาน ศ.๑.๑ ม.๒/๗ บรรยายวิธีการใช้งานทัศนศิลป์ในการโฆษณาเพื่อโน้มน้าวใจและนำเสนอตัวอย่างประกอบ	 น้องธีร์ เลี้ยงวัว ม.๒ ร.ร.เนกขัมมิวิทยา	สุขศึกษาและพลศึกษา พ.๑.๑ ม.๒/๒ ระบุปัจจัยที่มีผลกระทบ ต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาในวัยรุ่น พ.๔.๑ ม.๒/๖ เสนอแนะวิธีปฏิบัติตนเพื่อจัดการกับอารมณ์และความเครียด พ.๕.๑ ม.๒/๓ ใช้ทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงที่จะนำไปสู่อันตราย
ภาษาต่างประเทศ ด.๑.๒ ม.๒/๕ พูดและเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ กิจกรรม และประสบการณ์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ อย่างเหมาะสม ด.๔.๑ ม.๒/๑ ใช้ภาษาสื่อสาร ในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา และชุมชน	การงานอาชีพ ง.๑.๑ ม.๒/๑ ใช้ทักษะการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการทำงาน ง.๑.๑ ม.๒/๒ ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในการทำงาน ง.๑.๑ ม.๒/๓ มีจิตสำนึกในการทำงานและใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า ง.๒.๑ ม.๒/๓ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจ	

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่น บูรณาการกับอาชีพ “สวนมะพร้าว” ของนักเรียน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส ๓.๑ ม.๔-๖/๑ อธิบายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ ส ๓.๑ ม.๔-๖/๔ วิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจในชุมชนและเสนอแนวทางแก้ไข ส ๓.๑ ม.๔-๖/๒ วิเคราะห์ผลกระทบของการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย	การงานอาชีพ ง ๓.๑ ม.๔-๖/๒ สร้างผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะการทำงานร่วมกัน ง ๒.๑ ม.๔-๖/๓ มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ ง ๓.๑ ม.๔-๖/๔ มีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว ๓.๒ ม.๔/๔ สืบค้นข้อมูล อภิปราย และยกตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสารต่างๆ ที่พืชบางชนิดสร้างขึ้น ว ๓.๒ ม.๔/๓๓ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชที่มีบุญยัยสังเคราะห์ขึ้น และยกตัวอย่างการนำมาประยุกต์ใช้ทางด้านเกษตรของพืช ว ๓.๒ ม.๔/๓๒ สังเกต และอธิบายการตอบสนองของพืชต่อสิ่งเร้า ในรูปแบบต่างๆ ที่มีผลต่อการดำรงชีวิต
ศิลปะ ศ ๓.๑ ม.๔-๖/๕ สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ด้วยเทคโนโลยีต่างๆ โดยเน้นหลักการออกแบบ และการจัดองค์ประกอบศิลป์	 น้องคึก ทักษะมะพร้าว ม.๔ ร.ร.เนกขัมมิวิทยา	คณิตศาสตร์ ค ๓.๑ ม.๔-๖/๑ เข้าใจและใช้ความรู้เกี่ยวกับเซตและตรรกศาสตร์เบื้องต้นในการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์
ภาษาไทย ท ๓.๑ ม.๔-๖/๗ อ่านเรื่องต่างๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิดถึงความคิด บันทึกรายงาน และรายงาน ท ๓.๑ ม.๔-๖/๘ สังเคราะห์ความรู้จากการอ่าน สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มาพัฒนาบทพัฒนาการเขียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ ท ๓.๑ ม.๔-๖/๑๑ เขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาเขียนเรื่องถูกต้อง มีข้อมูล และสาระสำคัญชัดเจน	ภาษาต่างประเทศ ต ๓.๑ ม.๔-๖/๑ อธิบายและเขียนประโยค และข้อความ ให้สัมพันธ์กับสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่างๆ ที่อ่าน รวมทั้งระบุและเขียนสื่อที่ไม่ใช่ความเรียงรูปแบบต่างๆ ให้สัมพันธ์กับประโยค และข้อความที่ฟังหรืออ่าน	ดุริยางคศิลป์และการศึกษาศิลปะ พ ๓.๑ ม.๔-๖/๖ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพของบุคคลในชุมชน พ ๔.๑ ม.๔-๖/๑ ปฏิบัติตนตามสิทธิของผู้บริโภค พ ๕.๑ ม.๔-๖/๗ แสดงวิธีการช่วยฟื้นคืนชีพอย่างถูกต้อง

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่น บูรณาการกับอาชีพ “ค้าขาย” ของนักเรียน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส ๓.๑ ม.๑/๑๑ ปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ส ๓.๑ ม.๑/๓ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่างๆตามหลักศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด ส ๓.๑ ม.๑/๓ ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ส ๓.๑ ม.๑/๒ วิเคราะห์ค่านิยมและพฤติกรรมการบริโภคของชนในสังคมซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจของชุมชนและประเทศ	คณิตศาสตร์ ค ๓.๑ ม.๑/๓ เข้าใจและประยุกต์ใช้อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละ ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และปัญหาในชีวิตจริง ค ๓.๑ ม.๑/๒ เข้าใจและใช้ความรู้เกี่ยวกับกราฟในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และปัญหาในชีวิตจริง ค ๓.๑ ม.๑/๔ เข้าใจและใช้ความรู้ทางสถิติในการนำเสนอข้อมูลและแปลความหมายข้อมูล รวมทั้งนำสถิติไปใช้ในชีวิตจริงโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม	ภาษาไทย ท ๓.๑ ม.๑/๒ เข้าใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ท ๓.๑ ม.๑/๒ เขียนสื่อสารโดยใช้ย่อคำถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสม และสละสลวย ท ๓.๑ ม.๑/๕ รวบรวมงานเรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา
ศิลปะ ศ ๓.๑ ม.๑/๓ วาดภาพที่นิยมภาพแสดงให้เห็นรายละเอียดได้เป็น ๓ มิติ ศ ๓.๑ ม.๑/๑ เปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึก ในการฟังดนตรีแต่ละประเภท	 น้องคิว ค้าขาย ม.๑ ร.ร.เนกขัมมิวิทยา	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว ๓.๑ ม.๑/๗ ออกแบบ เลือกใช้ และสร้างอุปกรณ์ เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันโดยใช้ความรู้เกี่ยวกับการถ่ายโอนความร้อน ว ๓.๑ ม.๑/๗ ตระหนักถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก โดยนำเสนอ แนวทางการปฏิบัติตนภายใต้ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ว ๔.๑ ม.๑/๓ รวบรวมข้อมูล ประมวลผล ประเมินผล นำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ ตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ซอฟต์แวร์หรือบริการบนอินเทอร์เน็ต ที่หลากหลาย
ภาษาต่างประเทศ ต ๓.๑ ม.๑/๓ พูดและเขียนแสดงความต้องการขอความช่วยเหลือ ตอบรับและปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือในสถานการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม ต ๔.๑ ม.๑/๑ ใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง/สถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน และสถานศึกษา	ดุริยางคศิลป์และการศึกษาศิลปะ พ ๓.๑ ม.๑/๔ แสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เจริญเติบโตสมวัย พ ๕.๑ ม.๑/๔ แสดงวิธีการชักชวนผู้อื่นให้ลด ละ เลิกสารเสพติดโดยใช้ทักษะต่าง ๆ พ ๔.๑ ม.๑/๓ ควบคุมน้ำหนักของตนเองให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	การงานอาชีพ ง ๓.๑ ม.๑/๓ ตัดสินใจแก้ปัญหาการทำงานอย่างมีเหตุผล ง ๒.๑ ม.๑/๓ เห็นความสำคัญของการสร้างอาชีพ

ขั้นที่ 4 เรียนรู้ร่วมกัน

1. ผู้บริหาร ครู เปิดใจเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการนิเทศแบบ Coach และการแลกเปลี่ยนด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)
2. นิเทศชั้นเรียนด้วยการสังเกตบันทึกพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูและพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียน ผู้นิเทศร่วมสรุปข้อมูลและประเด็นสะท้อนกลับครูผู้รับการนิเทศ

3. นำผลการนิเทศร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ผู้บริหาร ครูร่วมเติมเต็มต่อยอดอย่างสร้างสรรค์ชี้แนะ ส่งเสริม สนับสนุน เติมพลังบวก ให้คำปรึกษาและเสริมแรงด้วยความเป็นกัลยาณมิตร

4. สร้างขวัญและกำลังใจ “วังหลัง พลังบวก”

ขั้นที่ 5 ภาติเครือข่ายทางการศึกษาหนุนเสริม

1. โรงเรียนและเครือข่ายทางการศึกษาร่วมกำหนดกลไกเชิงพื้นที่ในการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นไว้ร้อยต่อและตอบใจทฤษฎีชีวิต สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคัน เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและเด็กตกหล่น ด้วยเครือข่ายภาคทางการศึกษา สร้างโอกาสอย่างเป็นระบบ

2. เครือข่ายภาคทางการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน อสม. พม. อบต. โรงเรียน และผู้นำชุมชน มีเป้าหมายร่วมกันและเป็นกลไกเชิงพื้นที่ร่วมสำรวจ ค้นหา พัฒนา ส่งต่อ เด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา

3. ร่วมส่งเสริมสนับสนุนหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4. ร่วมสะท้อนกลับและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันและเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ด้วยภาติเครือข่ายทางการศึกษาสร้างโอกาส อย่างต่อเนื่อง

ขั้นที่ 6 ร่วมเติมเต็ม ต่อยอด

1. โรงเรียนและเครือข่ายทางการศึกษาร่วมถอดบทเรียนและนำบทเรียนที่ได้รับปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นไว้ร้อยต่อและตอบใจทฤษฎีชีวิตเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันและเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ด้วยภาติเครือข่ายทางการศึกษาสร้างโอกาส ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2. โรงเรียนขยายผลการจัดการการศึกษาที่ยืดหยุ่นไว้ร้อยต่อและตอบใจทฤษฎีชีวิตเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันและเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา ด้วยภาติเครือข่ายทางการศึกษาสร้างโอกาสสู่โรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความสนใจและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. โรงเรียนเป็นพี่เลี้ยงส่งเสริมสนับสนุนหนุนเสริมโรงเรียนที่จัดการศึกษาที่แก้ปัญหา นักเรียนกลุ่มเสี่ยงออกกลางคันและเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษาและสร้างขวัญและกำลังใจแบบสรุปการเติมเต็ม ต่อยอดการจัดการการศึกษาที่ยืดหยุ่นไว้ร้อยต่อและตอบใจทฤษฎีชีวิต บทเรียนที่ได้รับ สิ่งปรับปรุง/พัฒนา สร้างเครือข่าย/ขยายผล ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก ค

แนวทางการแก้ปัญหาให้นักเรียนติด 0 / ร / มส ของโรงเรียนวังหลังวิทยาคม

รูปแบบที่ 1: ระบบปกติ (ในระบบ)

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนที่มาเรียนปกติ มีพฤติกรรมพร้อมเข้าสู่การแก้ไข และสามารถเรียนตามตารางได้

แนวทางแก้ไข:

1. วิเคราะห์สาเหตุของการติด 0 ร มส เช่น ขาดเรียน ไม่ส่งงาน ไม่สอบ ฯลฯ
2. ครูประจำวิชาออกแบบแผนการเรียนแก้ไขเฉพาะบุคคล (Individual Plan)
3. จัดชั้นเรียนเสริมพิเศษ (เรียนซ่อม) ในเวลาที่เหมาะสม เช่น หลังเลิกเรียน / เสาร์-อาทิตย์
4. กำหนดแบบฝึก/ภาระงานเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้
5. มีการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลซ้ำก่อนให้ผลการเรียนใหม่

ตัวอย่างกิจกรรม:

- ✓ เรียนซ่อมรายวิชา
- ✓ สอบซ่อม
- ✓ ส่งงาน / โครงงาน / แบบฝึกหัดเพิ่มเติม

รูปแบบที่ 2: นอกกรอบ (ยืดหยุ่นตามสภาพปัญหา)

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนที่มีภาระงาน, ทำงานแล้ว, ขาดโอกาส, หรือมีข้อจำกัดด้านเวลา

แนวทางแก้ไข:

1. สำรวจสภาพปัญหาแต่ละราย เช่น ต้องทำงานนอกเวลา เรียนออนไลน์ไม่ได้ ฯลฯ
2. จัดการเรียนการสอนแบบ โมดูล (Module) หรือ โครงงาน (Project-based Learning) ให้ส่งภายในระยะเวลาที่เหมาะสม
3. ใช้รูปแบบการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี เช่น Google Classroom / Line Group / VDO Call
4. มีครูคอยเป็นที่ปรึกษา ให้คำปรึกษาและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง
5. ประเมินผลด้วยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) / ผลงานจากการปฏิบัติจริง

ตัวอย่างกิจกรรม:

- ✓ ทำโครงงานส่งครู

- ✓ เรียนแบบบูรณาการตามชีวิตจริง เช่น งานประจำที่สอดคล้องกับเนื้อหา
- ✓ สะสมผลงานเพื่อประเมินเทียบเท่าผลการเรียน

รูปแบบที่ 3: ตามอัธยาศัย (เรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจ)

กลุ่มเป้าหมาย: นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ, เรียนรู้ด้วยตนเองได้, มีแนวทางชีวิตเฉพาะ
แนวทางแก้ไข:

1. ประเมินศักยภาพ จุดแข็ง ความถนัดของผู้เรียน
2. ให้นักเรียนออกแบบแผนการเรียนรู้ร่วมกับครู (Personal Learning Plan)
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ การเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น สถานประกอบการ การเรียนรู้

ผ่านกิจกรรม/งานอดิเรก

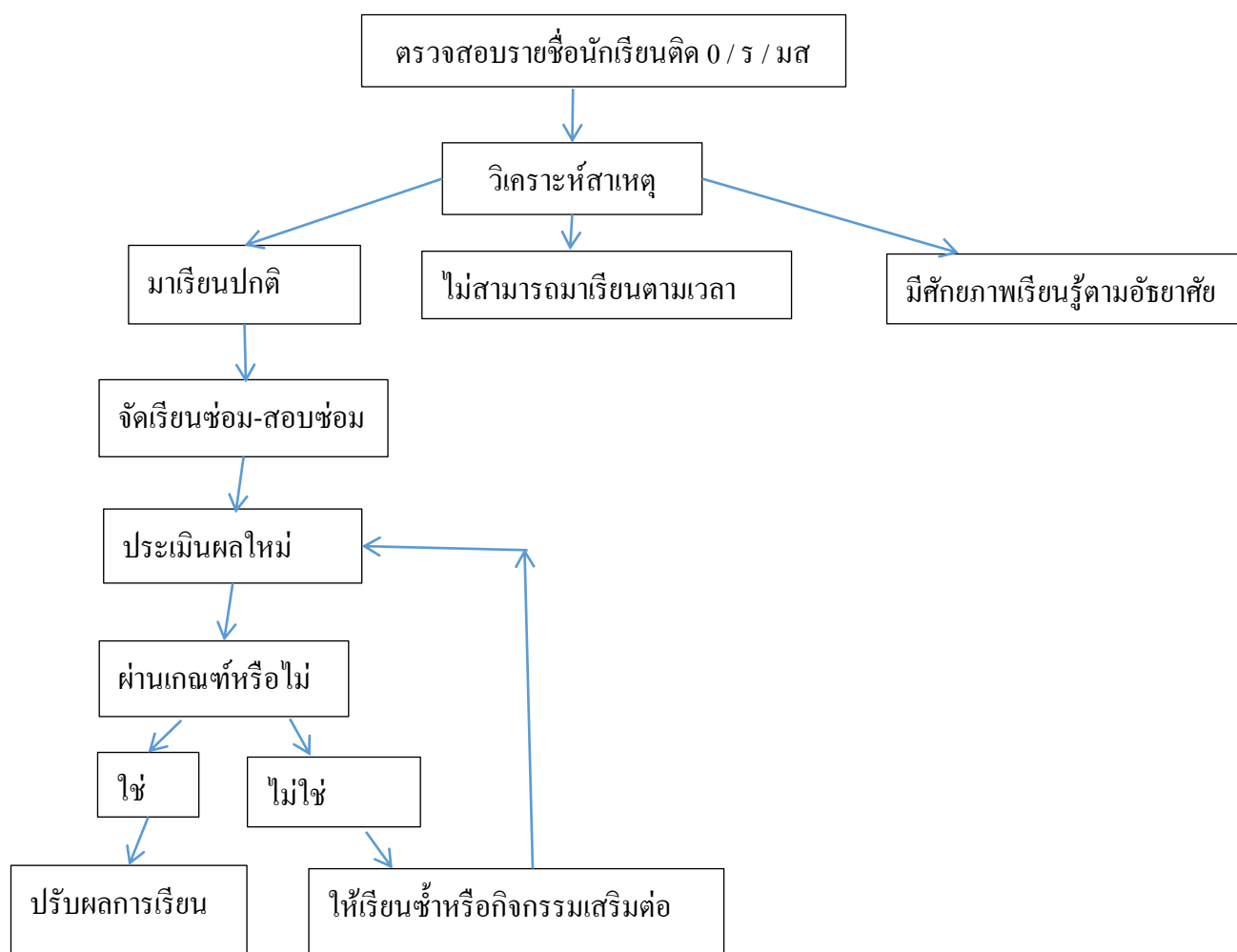
4. ประเมินจากผลงาน ผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับสาระวิชา
5. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ

ตัวอย่างกิจกรรม:

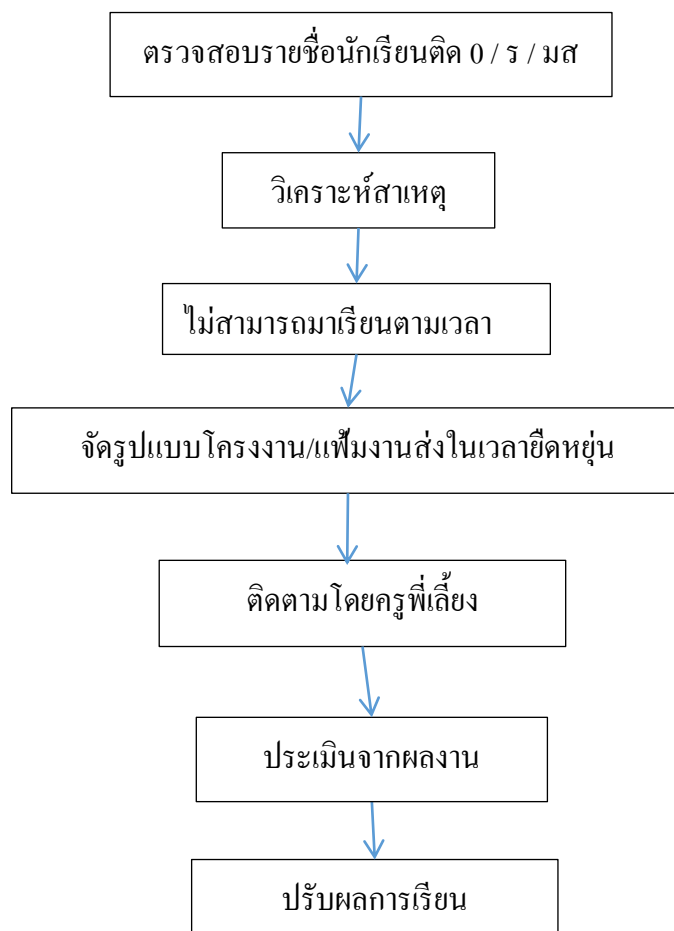
- ✓ สร้างคลิปสอนหรือคลิปนำเสนอความรู้
- ✓ ทำแฟ้มสะสมผลงานสะท้อนความเข้าใจในวิชา
- ✓ นำเสนอผลงานที่สัมพันธ์กับวิชานั้น (e.g. การทำแอป, การออกแบบโปสเตอร์, สร้าง

แบบจำลอง)

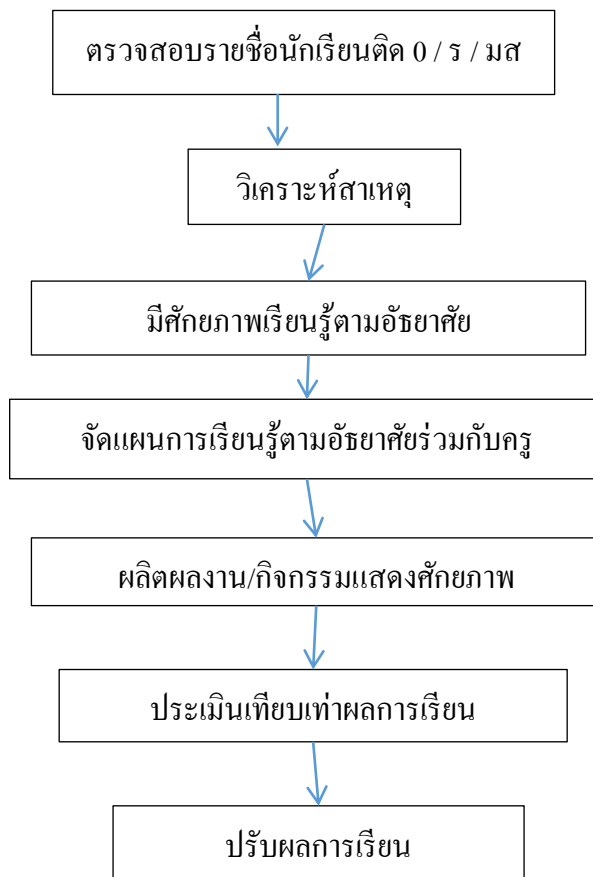
แผนภาพรูปแบบที่ 1

แผนภาพรูปแบบที่ 2

แผนภาพรูปแบบที่ 3

อ้างอิง

https://drive.google.com/file/d/1rGACkEQEiJeo9sjC-75EAASJsN8XEg6N/view?fbclid=IwY2xjawMFDbxleHRuA2FlbQIxMABicmlkETE2QVZ4Y1c3WmF2N0hZZUdEAR4L7ihi-I_a908Zp4wYDNL6VKCQZRw8gwGtNbolK1N_xHemw0OUAy0rxn5exA_aem_MYddWucvLkOBuBkNFyKhWA